

Joannis Despauterij Tri-
 mūtæ de Figuris Liber: ex Quintiliano: Donato:
 Diomede: Valla Placétino: Mancinello: Nigro
 pluribusq; diligenter concinnatus.

Jo. Pardo

Ad colorio pterlingue C. 21 N. 30

Venūdatur ab Iodoco Badio Ascensio sub gra-
 tia & Priuilegio ad calcem explicandis.

UNIVERSIDAD
 DE SALAMANCA

Ioannis Fonsomii Melotensis ad
lectorem Tetrastichon.
Qui Latios tentare lacus: variamq; poesim
Sedatamq; sacro vis Helicone sitim:
Perlege, quas doctus tibi dat Niniuita, figuras:
Tramite sic facili nota Poesis erit.

Ioannis Frigidiuallę Pernensis ad
lectorem Hexastichon.
Hęc Despauterii voluantur scripta, probatis
Quę de caudicibus sedula carpsit apes,
Hinc sibi multimodam poterit vir cogere frugem,
Quem bonus artidoce Palladis vrit amor.
Candide zoileos igitur depone latratus,
Nec capera frontem lector amice tuam,

Ioannes Despauterius Niniuita Ioanni Moli
no Canonico Tornacensi clarissimo: musarũ
delitiis: & Neruorum decori Salutem. P. D.

Figuras nostras Ioãnes Moline di
sertissime tuę celsitudini dicãdas
censui: non quo celebrior per me
fieres: verum vt sint dulce amici
tię nostrę monumentũ. Tu enim
Latinę linguę doctissimus: neq;
Gręcæ imperitus: famigerabilior es q̃ cui nostrę
nugę claritatis quicq; adiciant. Miraberis scio qui
post Mancinellum de figuris scribere ausim: cau
sam paucis accipe. Antonius Mancinellus acerr
mi ingenii grãmaticus de figuris tam docte scri
psit: vt opusculum eius assuatur grammaicę Sul
pitii: Nebrissensis & pluriũ: vtq; olim ea de cau
sa negauerim me de figuris quicq; scripturum. Ve
rum superiore anno Badius cõmunis amicus: si
ne controuersia doctissimus: admonuit vt Man
cinelli figuras diligētius examinarem: quod vt fe
ci: statim cognoui me opere precium facturũ si ex
ipso & Quintiliano ceterisq; qui de figuris scripse
runt: nouum de his opusculum excuderem: quum
propter alia tum propter male obseruatas a Man
cinello & aliis syllabarum quantitates etiam citra
metri necessitatem. Quod autem hic affert ad sui
excusationẽ Mancinellus: vt in fastis Baptista Mā

A ii

ruanus illud Manilii: Ornari res ipsa negat contēta doceri: mihi neutiq̄ placet. Neq̄ enim Manilius passim contra Latinorū consuetudinem confundit omnia: quia latinitatis & quantitatum obseruatissimus est: nisi forsitan in Italia & naufragia: in tanto opere. Itaq̄ veniam petit Manilius: nō si more istorum omnia inquinet: verū si nō tam eleganter tāq̄ suauī modulatione carmina sua q̄ aliorum fluant. Res enim cogit versus interdum fieri duriusculos: Ita ornari res ipsa negat cōtenta doceri. Proinde ridiculus est qui pœnultimā produxit in acinus: peribolus &c. dicta authoritate: vt putat: satis excusatus. Nihil tale reperietur in Figuris nostris: quas tibi nuncupatas disertissime Moline hilarī frōte suscipito: & ab inuidorum suagillationibus pro virili parte defendito. Vale. E museo nostro Cominiensi quarto nonas Februarias Anno Dñi sesquimillesimo decimonono.

1519.

Ioannis Despauterii Niniuitæ
De Figuris Liber
Vnicus.

Figuræ Definitio & Diuisio.

Figura nouata aliqua dicendi forma figura est.

Sunt eius species Metaplasms, Schema tropusq̄.

Quas manifestatis vitiis referabimus ample.

Figura est arte aliqua nouata forma dicendi. Aut Figura est confirmatio quædam orationis remota a cōmuni & primum se offerente ratione. Vtraq̄ definitio est Quintiliani in libro nono de institutione oratoria. Ex quo & octauo eiusdē sumpta sunt ferme omnia q̄ de figuris scripsere Donatus, Diomedes, Valla Placentinus, Niger, Macinellus: & ex primo eiusdē, q̄ de Barbarismo & Solæcismo tradiderunt. Hos ipse postremum secutus: omnia copiosius & clarius tradere totis viribus conatus sum: id an effecerim, lectores candidi facile iudicauerint. Figurarum notitia est poetis oratoribusq̄ necessaria vt Quintilianus declarat. Cæterum fuerit operæ precium vitiorum naturam ante manifestare, quæ authore Fabio in primo, sæpe a figuris separare difficile est. tam facile specie recti decipimur: tantaq̄ est iis inter se cognatio: vt quod in prosa aut apud imperitos viti nomen indispicitur: poetis veneri ducatur.

Figura.

De Vitiis.

Vitia orationis generalia sunt tria: vt Diomedes scribit. Obscurum. Inordinatum. Barbarum. Obscuritatis species sūt octo. Acyrologia. Pleonasmos. Perissologia. Amphibologia. Tautologia. Eclipsis cum Apostrophi. Aenigma. Macrologia. Inordinate orationis species sunt quinque: authore Diomede. Tapinosis. Cacophaton siue Cacephaton. Cacosyntheton. Aeschrologia. Cacozelia. Barbaræ orationis species sunt duæ: Barbarism⁹ & Solæcism⁹. q̄ viti in primis vitāda primū declarabunt.

A iij

Barbarus est quisquis scribendo siue loquendo

Verbum corrumpit: peregrinum est Barbara lexis.

Barbari = smus. **C** Barbarismus est vnica dictionis corruptio scribendo aut loquendo commissa: vt tollero cum duob⁹ ll. Busiris pœnultima corrupta. Neq; enim defenditur auctoritate Papinij: vt pleriq; male putant. Barbarismus secundam corripit: vt Barbarus. Ideo hexametrum nō ingreditur. Alexander eius loco Barbaris dixit: vt flectatur Barbaris idis. Barbara lexis est dictio peregrina: vt guerra, bladum, stufa, fardellus, catallum & mille id genus alia imperitis sacerdotibus & notarijs vstitutissima, elegantia amatoribus summopere vitanda. Nō nulla tamen longo veterum vsu recepta sunt: vt mastruca aut mastruga. Sardum apud Ciceronem vestimenti nomen. Magalia & mapalia punica: lancea & gurdus pro stolido hispanica. Reda & Petortum vehicula, gallica. Gaza persicum. Acinaces Medicum, Author Donato. Mappa circo vstitutum nomen punicum. Author Quintilianus in primo. Barbara lexis est oratio adiectiui & substantiui. lexis. id est dictio. lexicon vocabularium. **BAR**barismus dicitur a Barbarus. id est dissonans: quia a vera latinitate dissonat, dissidet, discordat. Barbari ab initio dicti sunt factitio noie qui dure atq; asper loquebatur. **BAR**bari etiam sunt quicunq; alienigenę p̄sertim ferij & morib⁹ inculti. Martialis. Barbara pyramidū fileat miracula mēphis. Psalmographus. In exitu Israel de Aegypto: domus Iacob de populo Barbaro. Græci præ se Barbaros censebant etiam latinos. Plautus in asinariæ argumento. Marcus vortit Barbare. id est latine vt recte declarat meo iudicio Pylades. Postea desierunt latini inter Barbaros haberi. Cæterum tam inter græcos q̄ latinos Barbari semper vocati sunt quicunq; latina & græca v̄ba male scripserūt aut p̄nūcia uerunt. quos Alcæus Barbarophonos appellat: & ip̄m vitiū Barbarophoniam. Differt Barbarism⁹ a Solœcismo q̄ hic orōnis sit corruptio: ille vero vnica dictionis. Author Quintilian⁹ in primo. Barbarism⁹ in prosa nomen suum retinet: apud poetam Metaplasmus & p̄thos nuncupatur. Ideo licet ex poetis. depromantur Barbarismi exempla, ne credas ipsos locutos esse barbare: siue (vt veteres sapijs dicebant) rustice. Sed intelligas Barbarismum fore: si quis ita loque retur in prosa. Itidem censendum est de Solœcismo: cui schemati apud poetas nomen est.

Barbari = sim⁹ quot modis fiat Barbarismus fit duobus modis. Scripto & pronuntiatio- ne. Idq; quadrifariam. Adiectione, Detractione, Mutatione, Transmutatione, literæ, syllabæ, temporis. **AD**iectione literæ: vt relliquia, relligio, tellatus gemino ll. **AD**iectione syllabæ: vt alituū, ma-

tuors, Induperator. **AD**iectione temporis: vt Italia prima longa quum sit naturaliter breuis. Author Quintilianus in primo. Sic philosophia philosophia pœnultima longa Barbarismus est: nulla auctoritate excusabilis quicquid dicat hic Mancinellus. **DE**tractione literæ fit Barbarismus: vt si quis detracta a litera pretor dicat. Veluti fecit Lucilius: auctore Diomede: Pretor ne rusticus fiat: quum debeat & pronunciar pretor. Sed structura gratia syllaba longa corripitur. Hæc Diomedes. Ergo manifestum est & diphthongum scribi & pronunciar. Sic si recte legatur illud Aufonij. Sed Citheron toties ternas ex ære sacrauit. dicendum erit Aufonium extrinse priorie vocali corrupisse secundam in Citheron: pro Citharon. Mirum est Aufonij enarratorem id silentio obruisse. Mihi certe non est verisimile eum locum menda carere: de qua re & mille alijs copiose in maximo opere disputabimus, si mitissimus Iesus aliquot annos vitæ nostræ adiecerit. Item Tuguri pro tugurij. Infantibu paruis. pro infantibus. **DE**tractione syllabæ: vt surpitis, salmentum. pro surripitis, salamētum. Sic si Quintiliano credas sapijs pro isapis. In qua re complures sugillat, Palinodiam cantaturus si bene cōsiderauerit illud Silij in octauo. Sed non rutilolæ firmatunt robore castra. **DE**teriore canis venientes montibus umbri. Hos æsis sapijsq; lauant rapidasq; sonanti. **VERT**ice contorquens vndas per saxa Metaurus. **DE**tractione temporis: vt steterunt pœnultima breui. **MV**tatione literæ fit Barbarismus: vt asuenio, vpilio: pro aduenio, opilio. **MV**tatione syllabæ: vt pernuces: pro pernices. author Donatus. **MV**tatione temporis: vt teste eodem apud Vergilium. Feruere leuaten auroq; effulgere fluctus. licet non desint: qui afferant olim in vsu fuisse verbum tertij ordinis Feruo: quod Quintiliano inaudiatum est: licet Lucilius dixerit. Feruit aqua & feruet: feruit nunc feruet ad annum. **TRANS**Mutatione literæ fit Barbarismus si quis Lerigio pro religio: aut Pergula pro pergula dixerit. Tinga Placentinus duo in vno nomine faciebat Barbarismos. **PRE**culam pro pergulam dicens. auctore Quintiliano in primo. **TRANS**mutatione syllabæ: vt Displina pro disciplina. **TRANS**mutatione temporis: vt si quis prima breui, & secunda producta Lucia pronunciet: more imperitorum. **FI**unt (inquit Donatus) Barbarismi per tonorum commutationem. Nam ipsi adijciuntur, detrahuntur, mutantur & transmutantur. quorum exempla vitro se offerunt: si quis inquirat. Totidem etiam modis per aspirationem deprehenditur Barbarismus: quem quidam scripto: quidam pronuntiatione iudicant ascribendum: propter h. quam alij literam: alij aspirationis notam deputant. **FI**unt quoq; Barbarismi per hiatus & collisiones. Sunt etiam malæ compositiones: vt Cacosphethon: quæ vitia nonnulli Barbarismū esse putāt: in quibus sunt Metacismi, Labdacismi, Iotacismi, Hiati, Collisiones: & omnia q̄ plus æquo minus ve sonantia

Anij

Diphthongus æ scribenda.
Pretor.
Pretor.
Citheron.

Sapis pro
Isapis.

Iotacism⁹
Labdacism⁹
Metacism⁹
smus.

ab eruditis auribus respuuntur. Nos cauenda hæc omnia vitia prælocuti: controuersiam de nomine pertinacibus relinquamus. Hæc cum Diomede Donatus. Addit Diomedes. Iotacismi sunt quum i li tera supra iustum decorem in dictionibus ostenditur. Labdacismi similiter si lucem prima syllaba vel alma nimium pronunciemus. Metacismi sunt quum in fine partium orationis inuenitur m. litera, & incipiens sequens a vocali quæ non sit loco consonantis posita. Hæc enim scribitur non aut pronunciat. vt Quousq; tandem abutere? Tunc autem pronunciamus m literam quum sequitur vocalis loco consonantis posita: vt est. Tum Iuno æternum seruans. Distinctio quoq; separat verba. Dū conderet urbem, Inferretq; deos latio. Que pronuntiatio seruanda: ne sit Barbarismus, non in scriptura, sed in sermone si enunciata fuerit. Hæc Diomedes.

Solæcis-
mus.

Sto Solæcismus vitiosa oratio quæuis.

¶ Solæcismus est impar & inconueniens compositura partium orationis. Author Asinius Capito, vt acuta gladius. Saluete reuerende magister. In prosa præsertim si imperito excidat nomen suum retinet. In carmine præstantis poetæ Schema vocatur, & (vt Georgius Valla assent) Allæosis atq; Solæcophanes. quæ nomina suis locis declarabuntur. Differt Solæcismus a Barbarismo: vt dictum est: quia Barbarismus dictionem corrumpit: Solæcismus vero orationem. Diciturq; latine imparitas. A uersu rithoribus latinis Stribiligo dicebatur, a uersura scilicet & prauitate tortuosa orationis: tanq; Sterobiligo quædam a streblo, id est torqueo, deprauo. Perottus in Cornucopiæ, Scribigo dicit vt Scriblita ex eodem fonte ortum: vt credit. At in Diomede & Gellio Stribiligo offendit: quod magis placet. Nōmine Solæcismus cum Quintiliano intrepidus utamur: licet Gellius putet antiquissimum quæq; Solæcum & Barbarum dixisse non Solæcismum neq; Barbarismū Solæci autem nomen a Solone deductum Laetius Diogenes testatur: qui quum in Cilicia urbem a suo nomine Solos condidisset: pauci ex Atheniensibus quos in ea reliquit: non multo interiecto tempore: corrupto patrio sermone, inconuenienti partium structura loqui cœperunt. Quapropter qui eo vitio aliquando uterentur dicti sunt *βολοικισται*. hoc est (vt Perottus loquitur) Solæcissare. Solæc autem urbis nomen quæ postea Pompeiopolis dicta est. Duas tantum syllabas obtinens in æ diphthongon desinit in nominatiuo plurali: vt apud Plinium Insularum nomina aut oppidiorū Taphræ. Neuroæ. Solæ. Dioscuræ. Paxæ. Cepæ. & apud Ciceronem Canepohræ. quæ ac si in i desinerent faciunt obliquos per secundam declinationē. Author Hermolauus Barbarus in Plinium. Male igitur impentuz uulgus cum Alexandro Soloe trissyllabum profert. A poetis Solæcism⁹ p errore metaphoricis capit. Iuue. Solæcismū liceat fecisse marito.

Stribiligo
an Scri-
bligo.

Solæ.

Solæcismus fit modis generalibus quattuordecim. ¶ Primo immutatione generum. vt, Spissus suber. pro spissum. Purpurea Narcissus. At, Silex atra, Vergilij autoritate excusatur. ¶ Secundo immutatione casuum. vt, Illum quem quæris, ego sum. Vt bē quam statuo vestra est. Nisi excusetur: vt in Syntaxi nostra docui. ¶ Tertio immutatione numerorum. vt, Saluete, ad vnum pro salue. Turba clamant. ¶ Quarto immutatione personarum. vt, Danaï qui parent Atantis q̄ primum arma sumite. pro qui parietis. Diomedes credit secundam personam poni pro tertia, hic. Hæc prima piacula sūto. pro sint. Donatus tamen, amanto, sunt, & cætera, tertia personæ esse putat. ¶ Quinto immutatione temporum. vt, Fumat Neptunia Troia. pro fumauit. Licet de hoc sit inter Grammaticos cōtrouersia. Nec ueni: nisi fata locum, sedemq; dedissent. pro nec uenissim. Ponitur hic præteritum Perfectum pro Plusq̄perfecto, autore Diomede, & Indicatiuus modus pro Coniunctiuo. ¶ Sexto per qualitates, vel significationes uerborū. Vergilius. Expoliantur eos: & corpora nuda relinquunt. Idem. Placidam paci nutritor oliuam. pro expoliant, & nutrito. Fecit enim Commune uerbum nutritor ab eo, quod erat Actiuum nutritio. ¶ Septimo per modos uerborum. vt, Itis: paratis arma. pro ite, parate arma. Indicatiuum pro Imperatiuo posuit, autore Donato. Vergilius. At Rutulo Regi, ducibusq; ca mira uideri Ausonijs. id est uidebantur: vt assent Diomedes. Nonnulli malunt subau dite uerbum cœperunt. ¶ Octauo per aduerbia. vt, Intus eo. pro intro. Apuleij imperitus Miles. Vbi ducis asinum istum? pro quo ducis. Similiter fit Solæcismus, autore Donato, quoties nomen pro aduerbio ponitur. vt, Toruumq; repente Clamat. pro torue. Aut si Proprium p Appellatiuo ponatur. vt, Dardanus pro Dardanius. Hauiat hunc oculis ignem crudelis ab alto Dardanus. ¶ Nono per præpositi ones. vt, Eo apud amicum. pro ad amicum: Solæcismus est teshb⁹ Donato, & Diomede. Vergilius. Rapuitq; in fomite flammam. pro in fomitem quasi ad fomitem. Sub lucē ibant. pro ante: author Donatus. Ea tamen locutio tantæ authoritatis tibi cibus fulcitur: vt cuiq; licitam putemus. uideatur Syntaxi nostra. Cui tantum de te licuit. pro in te. ¶ Decimo per gradus. vt, Respondit Iuno Saturnia sancta dearum. pro sanctissima, autore Donato. Diomedes ponit exemplū. Is quæstus est multo huberrimus. quum debuerit dicere, multo huberior. Nos in Syntaxi ostendimus id genus orationes esse oppido uenustas: tantum abest, vt uilla sit Solæcismi species. ¶ Undecimo per cōiunctiones. vt si copulatiua pro disiuctiua ponatur, aut contra: ueluti, q; pro ue, apud Vergilium in Secūdo Aeneidos de equo Durateo. At Capys. & quorum melior sententia menti: Aut pelago Danaum infidas, suspectaq; dona Præcipitare iubent, subiectisq; uere flammis: Aut terebare cauas uteri, & tentare latebras. ¶ Duodecimo per geminationē abnuendi. vt, nihil nunq; peccauī. p nihil unq; peccauī. ¶ Tertio

Solæcis-
sm⁹ quot
modis.

A. v.

tiodecimo per Accentus. vt si quis pronūciatet sine accentu infine, po-
ne, falso, vna, aduerbia: quem in vltima differentia causa habent,
authore Pnisciano. ¶ Quartodecimo per ordinis mutationem. vt, Ae-
dituufq; sacerdos cantant. pro ædituus sacerdosq;. Et vt summatim
dicam, Solæcismus fit quoties oratio vitiatuſ citra corruptionem
ſcripturæ aut prolotionis: vt Saluete ad vnum. Quo pergis? Romę.
Non mei intereſt. Quem percuffiſti? hunc, demonſtrata fœmina. In
quibus licet videatur eſſe vnus dictionis vitium: tamen per ſubau-
dionem oratio eſt: vt Saluete tu: Quem percuffiſti? hunc fœminā.
Quo pergis? pergo Romę &c. Authoſ Quintilianus in primo. ſuffra-
gatur cum Diomede Donatus. At ſi quis multitudinis duntaxat nu-
mero ſeſtenda henicos aut contra enunciet: vt nuptia, calenda, diui-
tra, ſerra, plumba, Barbariſimum proculdubio committit. Autho-
ribus eiſdem.

Obscure ignobilisq; orationis ſpecies.

Acyron.
Acyrolo-
gia.

¶ **M**proprie ſumptum verbum dicatur Acyron.
¶ Acyron ſiue Acyrologia, eſt impropria dictionis vſurpa-
tio. vt ſpero pro timeo: improprium eſt. Nam ſperamus
bona: timemus aduerſa. Vergilius. Hunc ego ſi potui tan-
ſum ſperate dolorem. Idem. Si genus humanū & mortalia temnitis
arma, At ſperate deos memores ſandi atq; nefandi. Quintilianus
in oſtauo. Proprietati contrarium eſt vitium quod apud nos impro-
prium, Acyron apud Græcos vocatur: quale eſt tantum ſperate do-
lorem. Terentius. Accede ad ignem hunc, iam caleſces plus ſatis. Acy-
rologicos dixit ad ignem hunc. pro ad meretricem: vbi etiam Meta-
phora inuenitur. Acyrologia interpretatur impropria locutio. ab
Acyros. id eſt improprium. & Logia. id eſt locutio. Logia autem (vt in
Verſificatoria noſtra oſtendimus) tribrachus eſt. Ideo nihil ex eo no-
mine compoſitum hexametris idoneum eſt. Propterea metri gratia
Periſſologos, Tautologos, Macrologos diximus. pro Periſſologia
&c. non inepte vt opinor. Siquidem Logos. id eſt ſermo vel ratio,
in compoſitis interdum adiectiue: interdum ſubſtantie caput:
vt indicant Polylogus & Dialogus. Apologus & Apologia haud pa-
rum ſignificatione differunt. Acyron dicitur ab a particula priuati-
ua & Cyrios. id eſt proprius & dominus. Cyriacos dominicus. Cyria-
hæra, domina. Ab his deducta primam ſyllabam producere in Verſi-
ficatoria oſtendi. Ideo produxi ſecundam in Acyron.

Omne ſuperuacuum Pleonaſmos rite vocatur.

¶ Pleonaſmos eſt adiectio ſuperuacua ad plenam ſignificationem:
vt ſic ore locuta eſt: vidi oculis ante ipſe me. Nam ore & oculis hic

ſuperuacanea ſunt: & in illo vidi, ineſt ipſe. Authore Fabio aſſerente
& geminationem, & repetitionem, & qualemcumq; adiectionem Pleo-
naſmum videri poſſe. Trãſfertur autem Pleonaſmos ſuperabundan-
tia. a Pleonaſo. id eſt pluſq; oportet facio aut dico. Poſeſt hæc figura
cũ Periſſologia & Macrologia Tautologiaq; vocari Periergia: quę eſt
curioſitas & ſedulitas ſuperflua: proſuſq; verbum omne: quod neq;
ornatum neq; ſenſum iuuat. Periergos. id eſt curioſus & ſuperflue ſe-
dulus. Periergosomæ. id eſt curioſe ago & ſatago. Ne quid autem ſci-
tu dignum ſciens præteream, non te latet apud Vergilium in duode-
cimo Aeneidos: quosdam libros habere. Vidi oculos ante ipſe meos
me voce vocantem Murchanum. ſic ante præpoſitio hic foret: de qua
oratione perdoctę doctiſſimus Badius in nono Fabij diſſerunt. Perier-
gia: quaſi vltra opus & præter neceſſitates: a peri vltra, & ergo opus
& officium.

Periergia:

Esto Periſſologus tibi ſermo ſuperfluus omnīs.

Periſſolo-
gia.

¶ Periſſologia eſt adiectio verborum ſuperflua: ſine vſa vi rerum.
vt Ibant qua poterant: qua non poterant, non ibant. Hic excepto
ibant omnia ſuperuacua ſunt. Viuat rex, & non moriatur. Super-
flue adicitur, & non moriatur. Siquidem non ſit aliud viuere q̃
non mori. Periſſologia interpretatur ſuperflua locutio. a Periſſoſ,
id eſt ſuperfluus. Periſſeumatos abundantia. Periſſeuo abundo,
ſupero.

Amphibolon dubius Romanis ſermo feretur.

Amphibo-
logia.

¶ Amphibologia eſt vitio compositionis in ambiguo poſita ſenten-
tia. Fit autem pluribus modis: quos recenſere omnes ne nimis lon-
gum eſſet non oportet: vt inquit Donatus. Fit autem per accuſati-
uum: vt audio ſecutorem retrarium occidiſſe. Dubium eſt an ſecutor
retrarium occiderit: an contra. Secutor & retrarius gladiatorum no-
mina ſunt: vt Thrax & Mirmillo. Aio te æacida Romanos vincere
poſſe. Certum eſt Antonium præcedere eloquentia Craſſum. Fit item
per verbum commune: vt Criminatur. Cato. Vadatur Tullius. du-
bium eſt actiue an paſſiue intelligas. Et per participium: vt video ſta-
tuam auream haſtam tenentem. Dubium eſt: an ſtatua haſtam te-
neat: an contra. Fit item per æquiuoca: quę græce dicuntur Homo-
nyma & Polyſema: vt fregi aciem: dubium eſt: an oculorum: an exer-
citus: an ferri. ſic taurus denotat montem: animal: ſignum cœleſte: &
partem obſcenam. Conductus eſt cæcus ſecus viam: amor dei: vtili-
tas magiſtri. In his & mille id genus orationibus eſt Amphibologia.
id eſt ambiguus ſermo. Plene diceretur Amphibologia: ſed Eupho-
niæ gratia vnica ſyllaba eſt extrita. ſit. enim ab Amphibolos. id eſt:

ambiguus, dubius. Vnde hæc figura etiam dicitur Amphibolia pœnultima breui. Amphiballo amplector, dubito, circūpono. ab amphi id est circum. Ballo, id est mitto & iacio. Bole & Bolos, id est iactus. Logia locutio.

Tautologia. Tautologos verbis variis rem signat eandem.

Tautologia est diuersorum verborum aut orationum eandem rem significantium inculcatio: vt ipse egomet venio: exultans redeo gaudensq; reuertor. Vergilius primo Aeneidos. Quem si fata virum seruant, si veskitur aura Aetherea, neq; adhuc crudelibus occubat vmbri. Nam totum quod repetitur vnū est. Idem in nono. Lachrymis ita fatur obortis. Te neq; inquit miserande puer quum lata veniret Inuidit fortuna mihi. Nam cum dixisset fatur, superfluum erat eiusdem rei verbum inquit. Tautologia transfertur eadem locutio, habet id nomen au diphthongon in prima syllaba contra ineptos, credentes hic primam syllabam esse que est in tantus. Tautotes pœnultima breui, id est identitas. Logia locutio. Logos sermo, ratio.

Macrologia. Macrologos sermo nimium prelixus habetur.

Macrologia est longa sententia res non necessarias comprehendens: vt apud Liuiū, teste in octauo Quintiliano. Legati nō impetrata pace retro domum vnde venerant abierunt. Vergilius. Postera lux summo spargebat lumine terras: Orta dies, quum primum alto se gurgite tollunt Solis equi, lucemq; elatis naribus efflant. Satis fuerat dixisse, Orta dies. Cæterum hoc vitijus versibus minus nocet q̄ soluta orationi. Author Diomedes. Macrologia transfertur longa locutio. Nam macros longus est. Huic vitio aduersatur orationis virtus quam græci Syntomiam vocant: Latini breuitatem. que

authore Diomede tunc fit quum rei magnæ sensus sufficienter ad dignitatem quis breui enunciat sententia. vt apud Vergilium. Nascetur pulchra Troianus origine Cæsar, Imperium oceano famam qui terminet astris. Hic enim & Troiana dignitas, & Cæsaris principatus, & Romano imperio possessio indicatur orbis. Syntomos, id est breuis, concisus. Syntomia, breuitas. a syn. id est con. & tome vel tomos. id est incisio, sectio. Huic virtuti vicina est omnibus aduersa vitijus, Ciriologia aut Ciriologia, per η in prima syllaba. Hanc Diomedes sic definit. Ciriologia est culta & sana oratio sine lenocinio ornata: vt Romanos rerum dominos gentemq; togatam. Hic etiam ipsa veritas sententiam ornauit. Videtur interpretari cor animaq; orationis. a κηρ κηροβ, cor, anima. Eadem virtus dicitur Orthoepea: quæ Authore Quintiliano in primo, est re motis omnibus vitijus emendata cum suauitate vocum explanatio. Niger exemplum dat ex Vergilio. Mecumq; fouebit Romanos rerum dominos gentemq; togatam.

Ciriologia. Hanc Diomedes sic definit. Ciriologia est culta & sana oratio sine lenocinio ornata: vt Romanos rerum dominos gentemq; togatam. Hic etiam ipsa veritas sententiam ornauit. Videtur interpretari cor animaq; orationis. a κηρ κηροβ, cor, anima. Eadem virtus dicitur Orthoepea: quæ Authore Quintiliano in primo, est re motis omnibus vitijus emendata cum suauitate vocum explanatio. Niger exemplum dat ex Vergilio. Mecumq; fouebit Romanos rerum dominos gentemq; togatam.

Orthoepea.

Eclipsis verbum, Reticentia verba subaudit.

Ecclipsis vnicum verbum, id est dictionem subaudit. Reticentia vero, id est Apopsiopsis plures dictiones supprimit. Hanc differentiam ex Mancinello pluribusq; colligo. Itaq; Eclipsis est defectus qdam necessariæ dictionis quam desiderat præcisa sententia. vt Hæc secum. deest loquebatur. Italiam fato profugus Lauinaq; venit Littora. deest prepositio ad. Terris iactat⁹ & alto. deest in. Et in quarto Aen. O mihi sola mei super Astyanactis imago. deest verbum est, ad perfectionem orationis. Nec em apocopam possumus dicere eam que fit in plena dictione: sed quæ in litera vel syllaba, sensu per se carentib⁹. hoc Priscianus in xvij. Apud Ausoniū in sup subaudit infimtiuus, esse. Tu senium quod cunq; super labentibus annis Fata dabunt &c. Eclipsis, id est defectus aut defectio. Eclipo cum ei diphthongo in secunda syllaba, id est defectio. Eclipticos defectiuus. **A**POPSIOPSIS est plurium dictionum subaudit accerrime puniā, aut in pistrinū dabo, si sensero: subaudi fallaciæ q̄q; machinari: aut quid simile. Verg. Quos ego: sed motos præstat componere fluctus. quos ego, subaudi accerrime puniam: aut quid simile. Id autem fit quū quis irascitur aut perturbatur. vt Meme adsum qui feci in me cōuertite ferrū. Et. Incipit effari mediq; in voce resistit. His enim affectibus tantum sermonis defectio congruit: teste Seruio in. j. Aene. Apopsiopsis aut Apopsiopsis pœnultima longa. scribitur enim græce per ω mega ante p. & η ante σ. α πο σ ω π η σ β. η aut fere semper vertitur in elongum: vt ostendunt dictiones, Monasterium, Baptistenum, Elaterium, Cæmeterium, Phrontisterium, Potenum, Apodisterium, Mimesis, Ecphonesis &c. Sic & græce & latine scribitur apud Quintilianum & Vallam Placentinum & Volaterranum, Apopsiopsis. Itaq; id nomen producit pœnultimam: licet Mancinellus corripuerit, male quidem vt pleraq; alia: conuenientius certe produxisset. melius enim fuerit prima. tantum syllaba abuti q̄ pœnultima: ob id semper a iuuenibus male pronunciata. Apopsiopsis latine dicitur reticentia a Cicerone: obticentia a Celso: a nonnullis interruptio. Fit autem ex apo. id est ab & re, & siopao. id est silio, taceo. hinc Siops, & Siopsis. id est silentium, per η. id est e longum. qualia sunt apud græcos verbalia plurima. vt Cathecesis instructio, Cæmesis dormitio, Synidesis conscientia, Metachoresis secessio &c. Siopelos taciturnus. Sioperos idem. Tam Eclipsis q̄ Apopsiopsis dici potest Miosis aut Meosis per ei diphthongum in prima syllaba sequente ω mega, με ω σ β. id est de qua sic ait Quintilianus in octauo. Vitanda & με ω σ β quum sermoni quidem deest aliquid quo minus plenus sit: q̄q; id obscure potiq; inornata orationis vitium est: sed hoc quoq; quum a prudentibus sit schema dici solet sicut Tautologia &c. Ex quibus verbis liquet omnia vitia doctissimorum autoritate prædita in figurarum album admitti. με ω μ α. α τ ο β aut με ω σ β. id est diminutio: α με η ρ ω. id est diuido.

Eclipsis.

Apopsiopsis.

Miosis aut Meosis.

Ænigma. Est ænigma grauis nimium tibi sermo solutu.

¶ **Ænigma** est obscura sententia per obscurā similitudineꝝ rerū: vt **Ma**ter me genuit eadē mox gignitur ex me. significatur em̄ aquam in niuē cōuertī: & ex eadem rursum effluere. **Ænigma** deriuatur ab ænitestē. i. ab obscure loquendo innuendoꝝ teste **Raphaele** Regio in. viij. **Quin**tīli. ænitomæ. i. obscure loquor. **Ænigma** a quibusdam dicitur vela: ta quæstio. **Diomedes** sic ait. **Ænigma** est per incredibilia confusa sentētia. vt **Auia** filiorū est quæ mater mariti. de **Iocasta** matre **Oedipodis** cui nupta peperit **Eteoclem** & **Polynicem**: quorū fuit & auia & mater. Item **Mare** concretū in creta ligneo in campo vbi caro humana ossibꝯ ludebat. quo significatur sal in salino cretaceo super mensam in quam manus talos iactabat. **Donatus** ænigma non vitij: sed tropis annu: merat: **Diomedes** nō iniuria vtriqꝯ: quia allegoriam habet annexam ferme semper.

Inordinatæ Orationis species.

Nordinatæ orationis species sunt quinqꝯ. **Tapino**sis, **Æschrologia**, **Cacephaton**, **Cacozelia**, **Cacosyntheton**. **Author** **Diomedes**. **Mancinellus** **Donatū** imitatus omisit **Æschrologiā** & **Cacozeliam**. quæ vitia scitu digna non gra: uabimur declarare: licet **Æschrologia** sub **Cacephato**, & **Cacozelia** sub **Cacosyntheto** possit comprehendī.

Tapinosus Magna Tapinosis tenui sermone recludit.

¶ **Tapinosis** est humilitas magnæ rei non id agente sententia quod de monstrat. vt apud **Vergi**. Penitusqꝯ cauernas Ingentes: vterūqꝯ arma to milite complent. pro multis armatorum militum legionibus. **Idez**. Multa malus simulans. pro scelestus. **Idem**. **Dulichias** vexasse rates. p atrocissime raptasse ac laniasse. **Gellius** tamen in. vi. cap. lib. ij. ossēdit vexare nō tam leuis rei verbum esse qꝯ grammatici rentur. **Horatius**. **Pelidæ** stomachū cedere nescij. pro bile & vhemētī iracundia. **Itez** quoties de mari gurges dicitur, **Tapinosis** est: quæ magnifico pterunqꝯ epitheto adiuuatur. **Vergi**. Apparent rari nantes in gurgite vasto. **Tapinosis** cum ei diphthongo & ω mega. genitiuo tapinoseos. i. humiliatio tapinos humilis. tapinoo humilio. **Tapinophroneo** humiliter sentio. **tapinophrosyne**. id est humilitas.

Æschrologia. **Æschrologos** nobis obscœna oratio fertur.

¶ **Æschrologia** est vitio cōpositionis inuerecunda oratio: vt cōpositio verborum obscœnæ significationis: aut vnus verbi obscœna significatio: & pronūciatio. **Compositione** fit. vt cum numero fui. **Emendatur** hoc vitium interposita aliqua particula. vt cū quodaz numero fui. **Itez** vnus verbi obscœna pronūciatiōe sic fit: vt est apud **Salust**. **Ductabat** & arroxit animos militū. Nam **ductate** & **arrigere** etiam sunt turpis rei verba. **Æschrologia** cum æ diphthongo ante s. sequente ch aspirato

interpretatur turpiloquium: aut turpis locutio. ab æschros. i. turpitu do: æschrocercus turpis lucri: æschrocercia. i. turpe lucrum.

Est Caco rite phaton quicquid sonat haud bene nobis.

Cacophaton.

¶ **Cacophaton** aut **cacephaton** est obscœna pronūciatio vel in cōposita dictione vel in vno verbo. vt **Numerū** cuz nauibꝯ æquat. **Arrige** aures **Pāphile**. sic **Donat**. **Cacephaton** inquit **Diomedes**, est vitio cōpositionis inuerecunda suspitio: vt **arrige** aures **pāphile**. **Idem**. **At** tamum hūc apert: ramum qui vesse latebat. **Notuz** est **arrigere** ad vetulas apud **Martrale** obscœne accipi. & ramū vesse latentem impudicus facile ad impudica referret. **Cacephaton** item fit earūdem literarū aut syllabarum concursu. vt apud **Cice**. **O fortunatam natā** me cōsule **Romam**. & apud **Verg**. **Numerū** cuz nauibus æquat. hic rum cū **cacephaton** est. & in **Sopnio** **Scipionis**. **Luce** lucebat aliena. **Seru**⁹ asserit **Cacephatō** fieri si cum particulā n. litera sequatur: vt cum nauibꝯ. **Diomedes** æschrologiam vocat, vt cum numero. **Dicit** a caco. i. malum. cace malitra. cacos aduerbiū male. & phaton. i. dictū: vt sit **cacophaton** mala locutio & male sonans dictum.

Esto Cacozelon praua affectatio nobis.

¶ **Cacozelia** est per affectationē decoris corrupta sententia: cum eo iſo dedecoretur oratio quo illā voluit author ornare. **Hęc** fit aut nimio tumore: aut nimio cultu. **Nimio** tumore. **Iuppiter** o pſens cæli qui sidera torques **Oretuo** dicenda loquar. **Nimio** cultu. **Aureus** axis erat: te mo aureus: aurea summæ **Curuatura** rotæ: radiorum argenteus ordo **Per iuga chrysolithi** positæqꝯ ex ordine gemmæ. **Hęc** **Diomedes**. apud quem timore legitur per tertiam vocalē: ego tumorem per quintā vocalem legendum cenſeo. iuxta illud **Horatij**. **Profusus** grandia turget. id qd ex **Diomedis** exēplo manifestū est. **De** hoc vitio sic loquit in. viij. **Quint**. **Cacozelō**. i. mala affectatio p oē dicēdi gen⁹ peccat. **Nā** & tumida & exilia & prædulcia & abūdatia & arcessita & exultantia sub idēz nomine cadūt. **Deniqꝯ** κακόζηλον vocatur quicquid est ultra virtutē: quoties ingenium iudicio caret & specie boni fallitur, omnium in eloquētia vitiorum pessimum. **Nam** cetera vitantur, hoc petitur. **Cacozelia** trāsferitur mala affectatio, emulatio, imitatio. cacos malus est, zelus amulatio & imitatio. zeloo imitor, æmulor. scubitur p n ante λ, ne quenqꝯ mē: dax impressio decipiat.

Cacozelia.

Haud bene compositum Cacosyntheton esto latinis.

Cacosyntheton.

¶ **Cacosyntheton** est vitiosa dictionū cōpositio. sic **Donatus**. **Cacosyntheton** est indecēs structura verborum, sic **Diomedes**. **Dat** vterqꝯ eximium ex nono ænei. **Versaqꝯ** iuuenem **Terga** fatigamus **hassa**. **Seru**⁹ asserit esse **cacosyntheton** & **homœoteuton**. **Cacosyntheton** transferitur male compositum, & (vt in **Octauo** dicit **Quintilianus**) male collocatum. a cacos aduerbio id est male: & syn. i. con: & theton id est posituz.

**Metapia-
sinus.** **Metaplasma** transformata poetæ sit **Metaplasmus**.
Metaplasminus est transformatio quædam recti solitiq; ser-
 monis in alteram speciem, metri, ornatus, necessitatisve cau-
 sa. vt cæcicolus, induperator, dicier. Vocatur etiã Pathos.
 Nam Georgius Valla sic ait. In syllabis figura omnis pathos dicta: vt
 Metathesis Apocope &c. Metaplasminus dicitur a meta. id est trans, &
 plasma atos. id est figmentum, & plasis formatio. Pathos neutri gene-
 ris. id est passio: plurale est pathos: vt cete. tempe. Ethe ab ethos. Mele a
 melos &c. Patitur autem dictio quicq; adiectione, detractione &c. Val-
 la Placentinus. Hæc fere sunt quæ in syllabis Pathos vocantur græci. Me-
 taplasmi species sunt. xiiii. Prosthesis. Epenthesis. Paragoge. Aphære-
 sis. Syncope. Apocope. Ecstasis. Syltote. Diæresis. Synæresis. Synalæ-
 phe. Ecchipsis. Antithesis. Metathesis.

**Prosthe-
sis.** **Adiice principio quicq; sic Prosthesis edes.**
Prosthesis est appositio quædam ad principium dictionis literæ vel
 syllabæ: vt gnata pro nata. tetulit pro tulit. astat pro stat. Vergilius.
 Arduus Alcides medijs in manibus astat. Comicus. Nunq; huc tetu-
 lisse pedem. Prosthesis dicitur a pros. id est ad. & thesis. id est pos-
 sitio hoc est appositio. prosthotos. id est appositus.

Epenthesis **Adiice quid medio, sic fiet Epenthesis apte.**
Epenthesis est appositio quædam ad mediam dictionem literæ vel
 syllabæ: vt reliquias gemino ll. pro reliquias. induperator, pro impera-
 tor. Hanc nonnulli Paræthesim vocant: authore Donato. Alij Pleo-
 nasimum: teste Diomede. Quidam Epectasim. Iuue. Quales tunc ce-
 las ipsum glutisse putamus Induperatorem. Georgius Valla hanc
 figuram partitur in Anadiplosim & Epectasim. Anadiplosis est eiusdẽ
 literæ iteratio metri causa: vt religio, reliquæ, redduco, refert, rellat,
 rettuli, reppuli, repperi. In dictione refert nos Valle refragan alibi ostẽ-
 dimus. Epectasis est in media dictione syllabæ additio: vt maors, na-
 uita, alitui, indugredi &c. Epenthesis est interpositio. ab epi. & en. quæ
 coniuncta significant inter. & thesis. id est positio. Eandem significatio-
 nem habet Parenthesis: quia para cū en significat inter. Epectasis dicitur
 porrectio, productio, extensio. ab epi. id est super, in, pro ex. & eteno vel
 estino media longa. id est produco & extendo. Anadiplosis, id est redu-
 plicatio: ab ana. i. re. & diplosis duplicatio: diploos duplico.

Paragoge **Adiice quid fini, pulchram facies Paragogen.**
Paragoge est appositio quædam ad finem dictionis literæ vel syllabæ:
 vt magis pro mage: potestur pro potest. Hæc alij Paralepsim. Alij
 Prolepsim. i. præsumptionem vocant. sic Donatus. Diomedes vero Pro-
 paralepsim, quæ non nihil differre credat, ita scribens. Proparalepsis
 est cuius aliquid ad nouissimam partem dictionis accedit: vt Admittet

orat. pro admitti. & Magicas inuitam accingier artes. pro accingi. Pa-
 ragoge est cum ad vltimam simplicis dictionis clausulam: aut litera iun-
 gatur: aut syllaba. Litera. vt apud Plautum. Quod & hostis. pro hosti. Syl-
 laba. potestur pro potest. Nos cum Donato tam scrupulosam observa-
 tionem missam facientes, omnia hæc Paragogen vocamus. Parago-
 ge. i. adductio vel deductio. a Para. id est ad & iuxta. & Agoge. id est du-
 ctio. Proparalepsis dicitur (vt Mancinellus ait) quasi iuxta ante acce-
 ptio. a Pro. id est ante. & Para. id est iuxta. & Lepsis acceptio.

Aufer quid capiti vates vt Aphæresin edat.
Aphæresis est ablatio de principio dictionis literæ vel syllabæ con-
 traria Prosthesis. Ouidius. Pone metum: valeo. pro depono. Vergilius.
 Discite iustitiam moniti & non temnere diuos. pro contemnere. Aphæ-
 resis est ablatio vel abscissio. ab aphæro. id est abscindo.

E medio quicq; tollas, ita Syncope fiet.
Syncope est ablatio de media dictione literæ vel syllabæ, contraria
 Epenthesis: vt audacter pro audaciter: commorat pro commouerat. sic
 Donatus. Vfus autez orationis magister effecit vt audacter non auda-
 cter nunc dicamus. Diomedes asserit nantes pro natantes per synco-
 pam dici. Id si verum est natare primitium est: vnde per syncopen
 nate. Syncope est concisio. a syn. id est con. & copto incido: vt cæcicolus
 glutisse, amasit, dixit, euasit, surpate.

De fini demens nostris haud versibus apta est.
Apocope est ablatio de fine dictionis literæ vel syllabæ, contraria Pa-
 ragoge: vt achilli p achillis: possis p possitis: potes p potestis: mutu p
 mutuo. sic Donatus. quæ exempla non reperiuntur in poetis: quorum ope-
 ra extant: præter achilli pro achillis: quod tamẽ alia ratione defendi in
 dedinationibus ostendimus. Ennius dixit per hanc figuram. Nanq;
 suam do. pro domum. sic habet Probus. at Diomedes, En do suam. sic
 & volup. pro volupe: & vesperug. pro vesperugo lectum est. Apocope
 est abscissio vel amputatio. ex apo. i. ab vel re: & copto. i. scindo. Vergi-
 lius. Nec spes libertatis erat: nec cura pecul. Producit Apocope tantum
 vltimam syllabam: prouide hexametris nequaquam congruit.

Ecstasis extendit tibi iure puer breuiandam.
Ecstasis est extensio syllabæ contra naturam verbi. Baptista Mantuanus
 in sexto pastorum. Perdidit & fracto passa est naufragia clauo. sic Man-
 lius in quinto. Incubunt pontus timuit naufragia tellus. Vergilius. Ita-
 liam fato profugus. Exeret Diana choros. In hac & sequenti figura au-
 thoritate opus est: ita vt rarerent a classicis usurpata parce imitemur
 quale est naufragia: frequenter usurpata non formidem. qualia sunt Dia-
 na, Italia. Ecstasis dicitur productio vel extensio. ab ecteno vel estino. i.
 p. auco, extendo. Diastole eadẽ figura Diastole. id est distinctio. a diastello. i.
 distinguo. Lucanus. Dum sanguis inerat. caesura sectio & distinctio fa-

Aphæresis

Syncope.

Apocope.

Ecstasis.

Diastole.

transumptio. a meta. i. trans. & lepsis acceptio vel sumptio. Crasis est temperamentum, complexio, mistio.

Est Meta nempe thesis si ransponas elementum.

Metathesis.

Metathesis est literarū in aliū locū transformatio: nulla lra e dictione sublata: vt Euādre, tymbre, puere. Author cū Donato & Diomede Seruius. At Priscianus copiose pbat hos vtōs recte formari a nominatiuis, Euādrus, tymbus, puerus. Metathesis transfertur trāspōitio. a meta. i. trans. & thesis. i. positio. corripit id nomē oēs syllabas: ideo sine tmesi hexametrum nō ingreditur. His figuris subnectit Diomedes Protheson Parallagen: haud iniuria: quā inquit est lra mutatio in ppositio sic cōtinetur sub Antithesi. Habeat itaq; puer versiculum.

Præpositura quidem mutata Parallaga fiet.

Protheson Parallaga aut Parallage est ppositio mutatio: quum altera p altera ponit: vt Cui tantū de telicuit. p in te. aut cū pponis lra altera mutat: vt asuenio. pro aduenio. sic Diome. Protheson parallage trāsfert pponuz mutatio. Nā Prothesis est ppositio ppositio & ppositū. a p. i. p. & an & thesis. i. positio. huius gūs plis est πρὸθεσέωσι protheson. i. pponuz pœnultima breui: quā tātū vltimā pducit. nec est protheson nomē figuræ: vt voluisse videt Mācinellus ita septe scribēs: Est protheson mihi siue parallaga quā est Præpositura quæ nō ppria: littera siue &c. Parallage est mutatio. Parallattos mutabilis &c.

Protheson parallaga.

De Schemate.

Schema.

Schemata dant species tibi lexeos & dianœas.

Schema est quod a simplici atq; in promptu posito dicitur di mō, vel poetice, vel oratorie mutat. author Quin. in no no, duas schematis ponēs ptes: Dianœas. i. mētis vel sensus vel sententiā. Et lexeos. i. dictionis, xborū, sermonis, orōnū. Donat⁹ ait schemata dianœas ad oratores ptinere, ad grāmaticos xō lexeos. Schematis aut lexeos species mltæ sunt: s; necessariè tradunt: per q̄s (vt Diomedes ait) silēs colligent. Prolepsis, Zeugma, Hypozeugma, Syllepsis, Alynthetō, seu Dialytō, Polysyntheton, Anadiplosis, Anaphora, Epanalepsis, Epizeuxis, Paronomasia, Schemisomatō, Paromœon Homœoteleutō, Homœoptotō, Polypotō, Hyrmos, Climax. Schema trāsfert cult⁹, figurā, habit⁹, modus. Ci. de claris oratorib⁹ appellat schemata sententiā orōnisq; formas. Dianœa cui⁹ gūs scdm græcam declinationē est dianœas iterptat sentētia, itelligētia, cogitatio. dianœo. i. aia duerto, delibero, cogito. lexis. i. dictionis, lexicon liber vocabularius.

Per parteis totum aut referat post facta Prolepsis.

Prolepsis.

Prolepsis est psumptio rerum ordine secutarū, vel quā an numerus xbo redditur, q̄ personæ definiantur: vt interea reges: Ingenti mole Latinus Quadriiugo vehitur curru bigis it Turnus in albis. Tum patet Aeneas Romanæ stirpis origo, Et iuxta Ascānus magnæ spes altera Romæ Procedunt castris. sic cum Donato Diomedes. hic totum

Bij

cit: vt syllaba naturalit breuis iterdū pducatur: vt i. xfficatoria dixim⁹.

Systole.

Producenda foret quam Systola corripit ipsa.

Systole aut Systola ē correptio syllabæ ptra naturā xbi facta, contra rra Ecstasi: vt aquosus orion. p orion pducit. author Donat⁹. Et obstatu: steterūtq; comæ & vox faucibus hæsit. Systole. id est correptio: a Systello. id est corripio, contraho.

Diæresis.

Syllaba per binas diuisa Diæresis esto.

Diæresis est diuisio vnus syllabæ in duas: vt Olli respondit rex albai longai. pro albæ longæ dixit Ennius. vt Vergilius aulai pictar. Cicero nepar. & alij alia. Horatius syluæ trissyllabū. pro dissyllabo: vt in Verificatoria ostendimus. Diæresis. id est diuisio. a diæreo. i. diuido.

Synæresis.

Syllaba de binis est facta Synæresis vna.

Synæresis ē pglutinatio duarū syllabarū in vnā, p raria Diæresi: vt phæton dissyllabū, p trissyllabo: xnpedē tetrasyllabū, pro pētasyllabo. Author Donat⁹ cū Diome. de hac figura copiose i Verificatoria differuim⁹. Dicit aut Synæresis cōplexio siue ptractio. a syn. i. con & hæresis diuisio: q̄si diuisio: cōiunctio. synæreo vel synæro. i. cōtraho vel cōiungo: vt panthus alcinus bini. p panthous alcinous bini. Eadē figura dicitur Episyndespha. ab episyndespha. id est coapto vel coniungo.

Ellipsis.

Synalœpha.

M. necat Ellipsis: ceu vocalem Synalœpha.

Ellipsis vel Ecclipsis est m lra cū sua vocali an vocalē elisio. Synalœpha ē vocalis an vocalē interēptio i diuersis dictionib⁹: vt O curug in terras aia & cœlestū inanes. Sūt q Synalœphā vocēt Synæresim: s; meli⁹ distinguunt: vt Synalœphe sit i diuersis dictionib⁹: Synæresis in eadē. Ellipsis vel ellepsis ē expulio vel elisio: aut vt Quin. trāsfert, detrahitio. ab ec & lipo vel lipo. i. desero deficio inquo. Ecclipsis dicit pōt expulio vel elisio. ab ecclipsis. i. expmo, elido, excudo. Synalœphe. i. cōiunctio cū α diphthōgo in græco Lexico: in q Synalœpho cū ei diphthōgo iprimis. p cōiungo. de his figuris in Verificatoria affatiz disputatū est. Qui. Synalœphē trāsfert pplexione: & iprimis apā cū α diphthōgo.

Antithesis.

Antithesis fiet tibi littera si varietur.

Antithesis est literæ pro litera positio: vt Olli subridens. pro illi, & impetē. pro impetu: telic Probo & Diomede. alij malunt ab impes recte id inflecti. Gæor. Valla Metalepsim vocat: vt polydamas, vpilio, adulescēs. p polydamas, opilio, adulescēs. sic in psa. scribēdū est: nō adū lescēs. Niger ponit figurā huic cognatā Crasim: quum duæ vocales in eadem dictione positæ: in vnā ab illis alienā vertunt: vt Ola. pro aulia. Dicit Antithesis p alio positio. ab anti. i. p. & thesis positio. Est item Antithesis cōtranetas vel oppositio. ab anti. i. cōtra. vñ Antichristus.

Metalepsis.

Crasis.

Antistichon.

Antistichon.

Antistichon.

Antistichon.

Antistichon.

Antistichon.

Antistichon.

Antistichon.

Antistichon.

Antistichon.

Antistichon.

Antistichon.

Antistichon.

per partes referatur. Reges pcedunt castris: Latinus curru quadriga vehitur. Turnus it albis quadrigis &c. Plurūq; totius verbum in partibus subauditum repetitur: de qua resat in Syntaxi dictum. Vt discipuli discunt: hic Pindarus: ille Catullum. Prolepsis item est: authore Diomede, quum id quod posterius accidit ante tempus ascribitur. Vt Launaq; venit littora. Lauinum enim nondum erat quum ad Italiā venit Aeneas. & apud Salustium. Montem sacru3 atq; Auentinum in sedis. qui mons ob hoc q; illum plēbs insedit postea sacer dictus. Vergilius in sexto. Portusq; require velnos. Velia nondum erat quum ad Italiā venit Aeneas: vt ait Seruius: sed dicebatur Helia, & ita Prolepsis referat post facta. id est quae postea contigerunt. Prolepsin Fabius in nono presumptionem appellat: quum id quod obijci potest occupamus. & praecipue prooemio conuenit. Cicero Anticipationem vocat in primo de natura deorum, asserens Prolepsin ante Epicurum dixisse neminem. Dicitur autē a pro. id est ante. & lepsis. id est acceptio vel sumptio. prolambano. id est anticipo. lambano. i. capio & sumo: hinc Prolepsis. id est praacceptio, anticipatio, presumptio.

Zeugma. Verbo vno plureis sensus per Zeugma recludo.

Zeugma est vnius verbi conclusio diuersis clausulis apte coniuncta vt aduersatur libidini castitas, auaritia liberalitas, mediocritas luxuria, modestia superbia, strenuitati aedia &c. Zeugma item est quoties verbum vel adiectiuum ad plura refertur: ad vnum explicite: ad alterum implicite: vt Carus est panis & vinum. de hoc satis in Syntaxi dictum est. Fabius in nono hanc figurā appellat Synzeugmenon pœnultima breui: quo, vt ait, ad verbū plures sententiae referuntur: quarū vnaquaeq; desideraret illud si solae poneretur. Georgius Valla Encephalomeron vocat. Zeugma interpretatur coniunctio, adiunctio, aut iugatio. Zeugnyo. id est iungo. Zeuctena. id est iunctura. Species Zeugmatis sūt tres. Protozeugma. Mesozeugma. Hypozeugma vel Hysterzeugma. Protozeugma est quod verbū in principio habet. a proton. id est primum. vt Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia. Mesozeugma est quod verbū in medio habet. Vergilius. Troiugena interpres diuum qui numina phœbi, Qui tripodas Clarij lauros, qui sidera sentis, Et volucrum linguas & prœpetis omina pennar. dicitur a mesos. id est medius. Hypozeugma est quod verbum in fine habet. vt Neq; enim is es Catilina: vt te aut pudor a turpitudine, aut metus a periculo: aut ratio a furore reuocant. Dicitur ab hypo. id est sub. vt qd̄ idem est Hysterzeugma, ab hysteron. i. post vel nouissime.

Hypozeugis. Iungit Hypozeugis sua rebus verba quibusq;.

Hypozeugis est figura zeugmati contraria vbi suum cuiq; verbum clausula redditur. Vergilius. Regem adit & regi memorat nomenq; genūsq;. Quidve petat quidve ipse ferat: Mezentius arma Quae sibi conciliet: violentaq; pectora Turm Edocet: humanis quae sit fiducia reb? Admonet: immiscetq; preces: haud sit mora Tarchon Iungit opes: for

dusq; ferit. Hypozeugis transfertur subiunctio: quia suū cuiq; rei verbū subiungitur. ab hypo. id est sub. & zeugis coniunctio vel iugatio. habet id nomen 3. in prima syllaba, & x. non f. in secunda: vt ex lexico graeco patet.

Verbo vno varia est Syllepsis clausula nexa.

Syllepsis est diuersarum clausularum per vnum verbum cōiunctina: ta cōceptio: veluti. Hic illi? arma Hic currus fuit. Hoc schema late patet. & fieri solet non per partes orationis: sed per accidentia partū orationis. Item Syllepsis est in dissimilibus clausulis: quando dictio singulari verbo plurali adiungitur: vt Sunt nobis mitia poma Castaneae molles & pressi copia lactis. Hec Donatus cum Diomede. Aliter de Cōceptione suae Syllepsis ex sententia Prisciani in Syntaxi locuti sumus. Non desunt qui Syllepsin vocent: quoties pro multis ponitur vnus: vt hostis habet muros. pro hostes habent. Aut pro vno multi. Vergilius. xeni. Vos o Calliope precor aspirate canenti. Est enim Syllepsis per numeros: vt ait Seruius. Erat nāq; rectum, vos o mus & tu Calliope. Syllepsis est conceptio. a syn. id est con. & lepsis. id est acceptio. dicitur item comprehensio. Syllego. i. colligo. syn autē mutat n in l. vt apud Latinos in. veluti Syllogismus, Syllepsis: cuius primam Alexander vt alia multa inepte corripit.

Copula supprimitur quo fiat Afsyntheton apte.

Afsyntheton est oō sine cōiunctionib? necessario subauditis: vt Alij naualib? ite, Ferte citi ferrū, date tela, impellite remos. Et Veni, vidi, vici. Ede, bibe, lude. Aetas, met?, magister phibebāt. Iustitia, prudētia, fortitudine me superasti. Ci. ptra cōcionem Metelli: authore Fabio lib. ix. Qui iudicabant, eos vocari, custodiri, ad senatū adduci iussit. Afsyntheton interpretat incōpositū. ab a p̄ticula priuatiua, & syn. i. con. & theton. i. positū. Dicit etiā Afsyndeton. i. incōiunctū. Nā syndeton cōiunctū est. syndesmos cōiunctio & nod? Syndeo. i. colligo. a deo vel deo. i. ligo. Vt castrā Dialytō. i. dissolutū. a dialyo. i. dissoluo. dialysis dissolutio. a dia. i. de, & dis, & lyo soluo. Eadē figura est Brachylogia. i. breuiorū: brachylog? breuiorū. a brachys. i. breuis. & logia. i. locutio. logos sermo.

Copula multiplicata facit Polysyntheton vsq;.

Polysyntheton est oō multis nexa cōiunctionib?. Verg. Athamasq; Thoasq;. Pelidesq; neoptolemus p̄musq; machaon. Polysyntheton. i. multipliciter compositū. a poly multū. syntheton cōpositū. Dicit etiā Polysyndeton. i. multipliciter coniunctum, colligatū, connexū. a poly. i. multū, & syndeton. i. cōiunctum.

Finem principio repetens Anadiplosin edes.

Anadiplosis est finis vsus in principio alterius repetitio: vt Verbs Heu Bii.

Syllepsis.

Afsyntheton

Afsyndeton.

Dialyton. Brachylogia.

Polysyntheton.

Polysyndeton.

Anadiplosis.

frustra solo:sequit pulcherrim⁹ astur. Astur equo fidēs & x̄s colorib⁹ ar-
mis. Anadiplosis est reduplicatio. ab ana. i. re, & diplosis. i. duplicatio.
diplazo & diploo. i. duplico. diplasio duplus, diploos. i. duplex.

Anapho-
ra.

Principium sit idem nonnunq̄ versibus apte.

¶ Anaphora est relatio verbi eiusdem aut similis per principia cōplu-
rium versuū: vt Nate mea vires, mea magna potētia solus. Nate pa-
tris summi q̄ tala typhoia temnis. Itē, Spes tu nūc vna senescit. Tu re-
quies miserē: decus imperiūq̄ Latini Te penes: in te oīs dom⁹ inclina-
ta recumbit. Est & secūda Anaphora: authore Diomede: per quā elocu-
tio non cōuenienter respondēs aliud refert occulte: vt est apud Salust.
Sed antea itē cōiurauere pauci: in quibus Catilina: de qua q̄breuissime
potero dicā. Hic de qua intelligēdū cōiuratione. Anaphora est relatio:
ab ana. i. re, & phora. i. latio. Anaphoro refero. Anaphoricos. i. relatiu⁹.
Anaphora proceleusmaticus est. Nā ana pyrrhichius esse offēdit anale-
cta apud Martialem: ideo hexametrum non ingreditur.

Anapho-
ra secūda.

Epanalep-
sis.

Principio & fini reperitur versus eodem.

¶ Epanalepsis est quā eadē dictio & principū versus & clausulā tenet:
vt Multa sup̄ Pnamo rogātis: sup̄ Heclore multa. Ante etiā sceptrum
Dictē Regis & añ. Pauper amet caute: timeat maledicere pauper. Est
itē Epanalepsis cū maiore significato facta repetitio: vt Pater inquam
me lumine orbauit pater. Verg. Te nem⁹ angitiq̄ vitrea te Fucin⁹ vn-
da, Te liq̄di fleuere lacus. Hora. Heuheu fugaces posthume posthume
labunt anni. Epanalepsis interpretat̄ reacceptio, replicatio, repetitio. ab
epi & ana: q̄ cōiūcta significāt re, iterū, rursus, & lepsis. i. acceptio. Epa-
nalabano. i. repeto. Habet hęc dictio in principio tribrachū: ideo hexa-
metrum non ingreditur.

Epizeuxis.

Dictio format Epizeuxim cum vi geminata.

¶ Epizeuxis est eiusdē dictionis sine medio geminatio cū impetu p̄nū-
ciationis: vt Meme adus qui feci in me conuertite ferrū O rutuli: mea
fraus oīs. Interpretat̄ cōiunctio aut cōbinatio. Vocatur etiam Epimone
id est perseverantia, insistentia, vel assiduitas.

Epimone.

Parono-
masia.

In simili verbo ludit quandocq̄ poeta.

¶ Paronomasia ē veluti q̄dā denotatio, vel q̄tis aliud nomē efficit de
alio: vt Nā sceptrio ē amētū haud amātū. sic Donat⁹. Diomedes x̄o
ait tūc fieri Paronomasiā. i. denotationē, cū dictio iterat̄: mutata tamē
aut lra, aut syllaba i significatiōe diuersa: vt Abire an obire te cōuenit.
Nō p̄torē te: s̄ p̄donē dicim⁹. Fit q̄q̄ cū p̄cedēti noi, aut nomē, aut ver-
bū annexif, ex eodē figuratū. vt fugā fugit, ludū ludit, factū facit, furo-
rē furit, pugna pugnata ē. Paronomasia d̄ denotatio aut iuxta nomē
a para. i. iuxta, & onomasia noiatio. onomazo noiō. onoma nomē. hic
nō ml̄tū distat Proponomasia: q̄ (vt Fabi⁹ l. ix. ait) est agnotatio q̄ ex vi

Profono-
masia.

cinia q̄dā p̄dicti nois ducta casib⁹ declinat̄: vt apud Domitiū aphrū p
Cloantilla. Mulier rerū oīm iperita: in oib⁹ reb⁹ infelix. Dicif a pros-
-i. ad, & onomasia. Corripit hęc noia oēs syllabas: ideo hexametris nō
conueniūt. Onoma nāq̄ tū demū omicron i ω mega x̄tit dū sc̄q̄ o in
y græcū mutat̄: vt synonymia, Hieronym⁹. Apd̄ Quin. p̄ incuriā ty-
pographos sepe græca l̄tura vitiaf. q̄ nūc p̄ ω mega, nūc p̄ omicron
imp̄munt, & q̄dā nūc p̄ e nūc p̄ h. s̄ ad Paronomasiā redeo: de q̄ Fabi⁹
li. ix. ait. Paronomasia est q̄n eodē x̄bo q̄si falsuz aufe: vt, q̄ lex puatis
hoib⁹: esse lex videbat̄? Huic (vt asserit ibidē Fabi⁹) cōfinis est Antana-
clasis: q̄ est eiusdē x̄bi cōtraria significatio: quū (vt Rutilius ait) id q̄d
ab altero dictū est: nō in eā mētē q̄ intelligit̄: s̄ in aliā aut cōtrariā acci-
pitur: vt quū Proculeius q̄reret de filio q̄ is mortē suā expectaret: Et il-
le dixisset se vero nō expectare: immo inq̄t, rogo expectes. Vis hui⁹ exē-
pli cōsistit in x̄bo expecto. de q̄ re in. ix. Fab. sic loquit̄ doct̄issim⁹ Badi⁹
noster. Si qs forte dictū Proculeij nō capit: sciat expectare pprie signi-
ficare extra spectare: s̄ p̄ Metaphorā (in q̄ frequētius accipit̄) duo. Vnū
multū cupere ac desiderare siue expectere. Verg. anei. ij. Quib⁹ Hector
ab oris Expectate venis. Et Iob. Cūctis dieb⁹ q̄bus nūc milito expecto
donec veniat immutatio mea. q̄d inde tractū est: q̄ cui⁹ aduētū auide
cupim⁹: ad eū expectam⁹. Alterū: q̄si obseruare, differre, & q̄d Galli di-
cūt attēdere. Cū ergo fili⁹ negasset se expectare. i. auide petere mortē pa-
tris: pater rogauit vt expectaret. s̄. donec esset matura. i. nō acceleraret
sibi mortē. Hęc doct̄issim⁹ amicus noster Badius: quo teste codex Lau-
rentij Vallæ Antapodosis h̄ pro Antanacclasis, forsitan haud inepte.
Nā Antapodosis dicif ex aduerso aut p̄traria redditio: q̄d iā dictis opti-
me quadrat. ab anti. i. p̄tra, & apodosis. i. redditio. Antanacclasis ad ver-
bum transfertur ex aduerso refractio. ab anti. i. contra, & anacclasis. i. re-
fractio. ab ana. i. re, & clasis. i. fractio. clazo frango. anadazo reuerbero,
refringo. clafina. atis. fragmentum.

Antanac-
clasis.

Antapo-
dosis.

Mobile cuiq̄ suum fixo connectitur apte.

¶ Schelisonomaton est quū singulis nominib⁹ epitheta cōnectunt̄: vt
Marsa manus, peligna cohors, festina virum vis. Est quoq̄ Schelisono-
maton: q̄n in cōnexu sententiarū plures Antonomasiæ ponunt̄. vt Ar-
mipotens Tritonia virgo. Schelisonomaton transfertur habitus vel
habitus nominū. Cōponit̄ eñ ex nominatiuo schelisis. i. habit⁹, & gto
onomaton. i. noim. ab onoma. atos. i. nomen. In Schelisonomaton vl-
tima tātū p̄ducif: ideo hexametru nō ingredit̄. Apud Nigrū, Schelisis ē
figurē nomē: quā ita definit. Schelisis ē m̄f̄itudo incōiūctōq̄ nois i eadē
orōne: vt Nubila, nix, grandoq̄, procelle, flumina, venti.

Scheliso-
nomaton

Schelisis.

Principiis eadem est Paromceon littera multis.

¶ Paromceon est quando ab eisdem literis diuersæ dictiones su-
munt̄ initium. Ennius. O Tite tute Tati tibi tanta tyranne tu-
listi. Machina multa minax minitatur maxima muris. Est item

Paromce-
on.

B iij

Paromæon secundum Diomedem, quum verba vel nomina parū in flexa, & tamē silia superiorib⁹ inferunt: vt Multa viri virtus aīo, multusq; recurſat Gentis honos. Paromæon cū α diphthōgo interpretatur simile. Paromæos similis, aut iuxta simile. a para. i. iuxta, & homæos .i. filis, aspiratione extrita: vt in Diareſis. Synareſis. Argyrippus &c.

Homæo- Verborum similis sit finis Homæoteleuton.

teleuton. ¶ Homæoteleuton est quū simili modo plurimę dictiones finiuntur. Enni⁹. Eos deduci, euehi, q̄ deſeri malui. Verg. Bella horrida bella. Homæoteleuton: aut Homæoteleuton tranſfert a Cicrone in dignitatib⁹, ſimiliter deſinens. ab homos .i. ſimiliter. Homæos cū α diphthōgo. i. ſimilis. Teleuton. i. finitum. Telos. i. finis. Telo. i. finio, peſſico.

Homæo- Casus Homæoptoton erit ſimilis tibi multus.

ptoton. ¶ Homæoptoton vel homoptoton est oſo vno ſiliq; caſu cōpacta, & excurrēt i eodē & ſiles caſus. Enni⁹. Merētes, ſētēs, lachrymātes, ac miſerantes. ſic Diomedes. In Donato pac miſerātes, legitur, cōcomitātes Saluſt. apud Diomedē. Maximis ducib⁹ fortibus ſtrenuſq; miniſtris. Dicitur ab homæos. i. ſilis: aut homos. i. ſimiliter, & ptoſis per ω mega. i. caſus. q̄ſi ſimiliter cadens: aut ſimilium caſuum.

Polypto- Bella Polyptoton varii ſit clauſula caſus.

ton. ¶ Polyptoton est oſo caſuū varietate diſtincta: aut clauſula varios caſus retinēs: vt Littora littorib⁹ p̄traria: fluctib⁹ vndas. Imprecor arma armis pugnēt ipſiq; nepotes. Terē. In te ſpes Hægio nobis ſita eſt, te ſolū habem⁹, tu es patron⁹, tu p̄, ille tibi moriēs nos cōmēdaui ſenex, ſi deſeris tu, nos perim⁹. Itē. Pater hic tuus? patrē hunc appellas? patris tu hui⁹ ſili⁹ es? Polyptoton dicit a polys. i. mult⁹, & ptoſis. i. caſus: q̄ſi multorū caſuū. Huic figurę & duab⁹ ſuperiorib⁹ cognatę ſunt, Metabole, Ploce, Cænonia. ideo nō pigebit ex Quint. lib. ix. aliqd de his ſubtexere. Metabole eſt rerū cōiūcta diuerſitas: vt apud Cice. pro Cluētio in Oppianicū. Illū tabulas publicas violaffe, cēſorias corrupiſſe, decuriones vniuerſi iudicauerūt, cū illo nemo rōnem, nemo rē vllā cōtrahebat, nemo illū extā multis cognatis & affinitib⁹ tutorē vnq; liberis ſuis ſcripſit. & deinceps adhuc multa. Vt hæc in vnū cōgerunt: ita contra illa diſperſa ſunt: quæ a Cice. Diſſipata dicit puto, inquit Fabius. Hic ſegetes, illic veniant ſælicius vna. Arbori ſæctus abbi. & deinceps. Metabole trãſfertur mutatio, trãſitus, traiectio. a meta. i. trãs, & bolos aut bole. i. iactus. Ploce eſt frequētior repetitio: in qua media primis, & medijs vltima congruunt: vt apud Ciceronem. Veſtrum iam hic factum deprehenditur patres conſcripti nō meum: ac pulcherrimum quidem factum: verum vt dixi non meum: ſed veſtrum. In hoc exemplo inuenitur etiam Antapodofis. id eſt contraria redditiō. Eſt item Ploce in epiſtola Ciceronis ad Brutum. Ego cum in gratiam redierim cum Ap-

Metabole

Diſſipata.

Ploce.

pio Claudio, & redierim per Cnæum Pompeium, te ego ergo cum redierim. Ploce item eſt iteratio verborum, hoc modo. Vſq; adeo ne ſcire tuum nihil eſt niſi te ſcire hoc ſciat alter. Ploce tranſfertur implicatio: teſte Raphaelæ Regio. Lexicon græcū ita habet. Ploce eſt indinatio, aut uſio, nex. Cænonia eſt verborū idem ſignificantū diſtinctio aut ſeparatio. hoc modo. Vos enim ſtatuiſtis: vos ſententiam dixiſtis vos iudicaſtis. Cænonia interpretatur communicatio: hic enim verba diſtincta in te communicant. a cænos. id eſt communis. Cicero in Catilinaz. Abijt, exceſſit, erupit, euafit. Hæc figura videtur ferme eadē cum Tautologia. Cæcilus Pleonafinum vocat: authore Fabio.

Cænonia.

Sermonis ſeries prelonga vocabitur Hyrmos.

¶ Hyrmos eſt ſeries aut conſtructio orationis continę tenorem ſuū in multos verſus protendens. Vergilius in ſexto. Principio cœlum ac terras cāpoſq; liquentes Lucentemq; globum lunæ titaniaq; aſtra &c. & in primo anei. Eſt in ſecceſſu longo locus inſula portum Efficit. &c. Vnde teſte Seruio, Hyrmos eſt longiſſimum hyperbaton. & dicit hyrmos quaſi ſyrmos. id eſt tractus. a ſyro. id eſt traho. ſyrma. id eſt tract⁹ & lōga veſtis. A ſyrmos ſit Diaſyrmos: quaſi detractio. a diaſyro. id eſt detraho. Eſt em̄ figura quæ tunc ſit: quū magna x̄bis minuūtur & minima extollūtur: vt Quorum æmulari exoptat negligentiam potius q̄ iſtorum obſcuram diligentiam. Fit item quum vna dicitio ad duo ſignificata trahitur: vt Interſtrepere anſer olores.

Hyrmos.

Diaſyrmos.

E verbo in verbum Climax it pulchra figura.

¶ Climax eſt de verbo in verbum gradatio: quæ dicta repetit, & priuſq; ad aliud deſcēdat: in priorib⁹ reſiſtit. author Fabius in nono. vt Aphri cano virtutem induſtria, virtus gloriam, gloria æmulos comparauit. Climax apertiore habet artem & magis affectataz: ideoq; eſſe rarior debet. author ibidem Fabius. Climax interpretatur ſcala vel gradatio. Vergilius. Torua læna lupuz ſequitur, lupus ipſe capellam. Genituz eſt climacos. verum latinus eius nominis obliquis nonduz vſos compeno. Clima. atos. id eſt regio.

Climax.

De Tropis.

¶ Tropus eſt ad improprium Tropus omnia ſignificatum. ¶ Tropus eſt verbi vel ſermonis a propria ſignificatione in aliam cum virtute mutatio. Author Fabius in octauo & nono: cui ſuffragatur Donat⁹ & Diomedes: vt vulpes pro aſtuto. Bacchus pro vino. Intus canere pro vtilitati propriæ ſtudere. Tropi dicit a tropeo. id eſt verito, trope. id eſt mutatio & cōuerſio: quia

Tropus.

Tropus

Bv

vertūt a propria significatione ad impropriā plerūq; per similitudinē. Vñ & motus dicunt, authore Quin. Tropi species sunt. xij. Metaphora, Catachresis, Metalepsis, Metonymia, Antonomastia, Epitheton, Synecdoche, Onomatopœia, Periphrasis, Hyperbaton, Hyperbole, Allegoria, Homoxosis. Horū oim gñalis est Metaphora: ceteri omnes huius species videntur. Author Diomedes.

Metaphora. Propter rem similem pro verbis verba repones.

Metaphora est rerū verborūq; p similitudinē trāslatio: vt Ridēt praesa, sitiūt segetes. p florēt & humore indigēt & arēt. Hęc figura (vt Fab. in. viij. ait) copiā auget sermoms pmittēdo mutuari qđ nō hz: quodq; est difficillimū: p̄stat ne vlli rei nomē deesse videat. Trāsfertur ergo nomē aut verbū ex eo loco in quo p̄priū erat, in eū, in quo aut p̄priū deest: aut trāslatū p̄prio melius est. Id facim⁹ aut quia necesse est: aut qa significati⁹: aut qa decētius. Vñ necessitate rustici dicūt gemmā in vitib⁹. quid em dicerēt aliud? & sitire segetes. Itē alia ad ornatū, lumē ofonis, gñis claritatē, & cōcionū pcellas, & eloquētē flumia aut fulmina. sic Maro dixit. Classiq; imittit habenas. Et Arrectisq; aurib⁹ allāt. Ferrūq; armare veneno: apđ Ver. duplex ē Metaphora. Nā & veneno armare, & ferrū armari trāslatio ē: quā Metaphorā gręci vocāt. Metaphorin. i. trāsfere. Metaphora ē p̄celestinaticus: iō hexametru nō ingredit̄.

Catachresis. Esto Catachresis bona vocis abusus nobis.

Catachresis ē vsurpationis alieni: vt parricidā matris qđq; aut fr̄is interfectorē dicim⁹: authore Fabio in. viij. quū p̄prie is dicat qui p̄rem occiderit. sic piscinā per hęc figurā etiā dicim⁹ qđ pisces nō habet. Catachresis est vsurpationis vsu. a cata. i. cōtra: & chresis. i. vsus: quasi cōtra vsu. Catachraomæ. i. abutor. Catachresticus, abusi⁹. Catachrestice. i. abusiue. Auerbia qualitatis græce in os lōgū desinūt: & ita vtūtur eis latinissimi. vt Catachresticos, metaphoricos, ironicos &c. Ver. Metaphoricos potius qđ Catachresticos dixit in decimo æneid. An sēsē mucrone ob tantum dedecus amens induat. id est feriat. Catachrestis enim: vt Fabius in octauo scribit: non habentibus nomen suum accōmodat: quia in proximo est. sic dicuntur pyxides cuiuscūq; materię sunt: qđ a buxo nomen habeant. Itaq; Catachresis est necessaria: quia multæ res proprijs vocabulis carentes per eam vocabula inueniunt. Nam & qui iaculum emittit, iaculari dicitur: qui pilam aut sudem, appellatione priuatim sibi assignata caret: & vt lapidare quid sit manifestum est, ita glæbarum testarumq; iactus nō habet nomen. Vnde abusus quæ Catachrestis dicitur, necessaria est. Author Quintilianus.

Metalepsis. At Metalepsis erit transumptio facta gradatim.

Metalepsis est transumptio gradatim facta: quum dictio aliud a sua

propria significatione ex his quę p̄cesserunt denotat: vt Post aliquot mea regna videns mirabor anistas. post aliquot anistas ergo post segetes, & sic post æstas, & proinde post aliquot annos: & de ventis in primo Aeneidos. Sed pater omnipotens spluncis abdidit antris Hoc metuens regemq; dedit &c. Ab atris enim nigræ intelliguntur, ex nigris tenebras habentes, & per hoc in p̄ceptis profunda: vt cū Donato asserit Diomedes. Metalepsis est transumptio. a meta. i. trans. & lepsis. id est sumptio vel acceptio.

Dico Metonymiam Bacchum bibo: vina coronant.

Metonymia est nois trāsmutatio: quoties pro inuēto inuentū, p cōtinentē cōtētū: pro efficiente effectū: pro possessō possessorem: aut cōtra capim⁹. Hęc definitio ex Donato & Diomede & ex Quintiliano lib. ix. colligitur. Fit itaq; Metonymia Primo vbi per id qđ continet id quod continetur ostenditur: vt Nunc pateras libate Ioui. i. vina. Cœlogratissimus amnis. i. cœlicolis. Secundo e contrario: vt Crateras magnos statuunt ac vina coronant. vina. p vasis dixit: authore Seruio. Antiqui enim coronabāt pocula: & sic libabant. Vnde est, Magnū cratera corona Induit impleuitq; mero. Seruius Synecdochen vocat pro Metonymia. Tertio vbi per inuentorem inuentum ostēditur. Terentius. Sine Cerere & Baccho friget venus. id est sine pane & vino languet libido. Quarto ediuerso. Plautus teste Seruio in superiorem Vergilij versum. Vinum precemur: nam hic deus p̄sēs adest. id est Bacchum vini repertorem. Quinto vbi per efficientem id quod efficitur intelligimus: vt melior remis. Infert enim velocitatem: sed velocitatem quæ per remos fit. Sexto ab eo quod fit id quod facit. vt frigus pigrum: quia pigros efficit. Mæstumq; timorem mittite. id est qui vos mæstos & tristes efficit. Septimo vbi possessor pro possessō accipitur. sic hominem deuorari dicimus cuius patrimonium absumitur. Vergilus. Iaz proximus ardet Vealegon. Quo modo: vt in nono Quintilianus ait, sunt innumerabiles species. Ideo Donatus quatuor modis enumeratis subiungit. Hęc exempli causa posita addiscentib⁹ sunt reliqua demonstrabit lectio. Metonymia transfertur nominis trāsmutatio. a meta. i. trans. & Onoma. id est nomē. Onomazo nomino. Onomastia nominatio. Onoma mutat prius obreue in o lōgum, & secundum o in y gręcus in plerisq; compositis: vt Metonymia, Patronymicum, Synonymum, Hieronymus &c. Videat qui mihi patum credit Lexicon græcum.

Appellatiuum proprii vice sæpe locatur.

Antonomastia est vocabulū quod sine noie positū loco ei⁹ fungit: vt magnanīm⁹ Anchisades, p ænea. Saturnia, p Iunone. authot i. viij. Fabius. Atma virūq; cano, p Aenea, est Antonomastia: teste Diomede & Domitor maris, p Neptuno. Antonomastia dicit Charactērisimos:

Metonymia.

Antonomastia.

Charactērisimos.

quæ per accidentia rem designat: vt Caluo seruiret Roma Neroni. pro Domitiano. Quæ vero per excellētiam fit, dicitur Exoche & Catexoche: vt poeta apud græcos pro Homero: apud latinos pro Vergilio, & ius ciuile, pro iure Romanorum. Antonomafia fit tribus modis. Ab animo: vt magnanimus Anchisia des. id est Aeneas. A corpore: vt ipse argreſſus Achilli. id est Troilus. Antonomafia interpretatur p̄nominatio aut pro nomine. ab anti, id est pro, & Onoma, id est nomē. Onomazo nomino. Onomafia, nominatio. Antonomafia propter tribrachum inclufum hexametris non congruit. Characterifimos interpretat efficitio aut per signa iudicium. a Character. id est signum & figura. Exoche. id est excellentia vel eminentia. Exochos excellens, egregius. Catexoche, p̄ excellentiam. a cata, id est per, & Exoche excellentia. Verg. Boues p̄ exochen vel catexoche nominauit. Quæ cura bouum: quis cultus habendo Sit pecori. Et Dodonā. Deficerēt ſyluæ, & victum Dodona negaret.

Epithetō. Exornat carmen fixo bene mobile quadrans.

Epitheton est appositum nomini adiectiuum perpetuam ferme naturam rei indicās: vt alma Ceres, Pulchra venus, Tristia bella, Dulce mustum. Eo poetæ & frequentius & liberius vtuntur. Itaq; & dentes albi & humida vina in his non reprehendimus. Apud oratores nisi aliquid efficitur: redundat. Tunc autē efficitur, si absq; illo quod dicitur minus est. qualia sunt. O scelus abominandum. O deformem libidinē. Author Fabius libro octauo. Epitheton transfertur appositum. ab epi præpositione: quæ in compositis significat in, ad, super, & theton. id est positum. Epitheton est proceleumaticus: ideo hexametrum auersatur. Epitheta ſumuntur tribus modis. Ab animo: vt iustus imperator. Cōtemptor diuum Mezentius. A corpore: vt pulcher Iulus. Extrinsicus idq; plurifariam. A loco: vt Vlyſſes Ithacus. Ab actu: vt Aeneia nutritrix Caieta. Ab euentu: vt Insula diues opum Tenedos. Epitheton ab Antonomafia differt: authore Donato. Hæc enim vicem nominis ſuſtinet. Illud sine nomine reperitur nunq̄: vt dira Celeno. dia Camilla. His duobus tropis, vel vituperamus, vel ostendimus, vel laudamus.

Synecdoche.

Pro nauī puppis contrave Synecdoche habetur.

Synecdoche est figura cum a parte totum intelligitur, aut cōtra, nunc meruſve pro numero ſumitur. Primo itaq; a parte totum intelligitur vt in primo æneid. Puppisq; tuq; pubesq; tuorum: Aut portum tenet aut plenus tūbit ostia velo. A puppis enim naues ſignificat. A pubes totos homines. Secūdo a toto pars intelligitur: vt in eodē libro. Ipsius ante oculos ingens a vertice pontus In puppim ferit. i. multa ponti aqua, non totus pontus. & alibi. Fontemq; ignemq; ferebant. id est aliquid quantum aquæ ex fonte. Vtriusq; modi exemplū continet hic verſus.

Da requies puppi veniet cū frigidus annus. pro nauī, & hyeme. ¶ Tertio capitur numerus pro numero. Naues armato milite complent. Hostis habet muros. pro militibus, & hostibus dixit. Meminiſſe autē debemus, ait Donatus: quando a parte totum intelligitur, id faciendū eſſe ab inferiori parte. Fit item Synecdoche quoties verbum vel adiectiuum regit partem in accuſatiuo vel in ablatiuo: vt Iugulum dolui: nudus crura. de hac in Syntaxi affatim diſputatū eſt. Synecdoche iteq; eſt: vt ait Fabius libro nono: quum ſubtractum verbum aliquod factis ex cæteris intelligitur: vt Cæſus in Antonium. Stupere gaudio. ſimul enim auditur cœpit. Cui ſimilia ſunt illa meo quidē iudicio, ait Fabius: in quibus verba decenter pudoris gratia ſubtrahuntur. Nouim⁹ & qui te tranſuerſa tuentibus hircis. Et quo ſed faciles nymphæ riſe re ſacello. Hanc quidam Apoſiopeſim putant, fruſtra. Nam illa quid taceat incertum eſt: aut certe longiore ſermone explicandum. Hic vnū verbum & manifeſtum quidem deſideratur. quæ ſi Apoſiopeſis eſt: nihil non in quo deſt aliquid, idem appellabitur. Hæc Fabius, Synecdoche transfertur conceptio vel comprehenſio. a Cicerone vero in dignitatibus dicitur intellectio. Synecdochios. id eſt comprehenſim.

Sæpe ſonus cauſam fingendī nomina præſtat.

Onomatopœia eſt dictionis ex ſono conſiſtētia. vt mugio, hinnio, pipilo. Clamorq; vitum clangorq; tubarum. Atq; leuem ſtipulam crepitantibus vrete flammis. dicitur ab Onoma atos. id eſt nomen: & pœia id eſt ſiſtētia: hoc eſt nominis ſiſtētia. continet id nomē in principio Proceleumaticum. ſic enim græce ſcribitur ορομα το ποηια. Ideo ab hexametris non admittitur. De hoc tropo ait in octauo Fabius. Onomatopœia eſt ſiſtētia nominis: græcis inter maximas habita virtutes: nobis vix permittitur. Inde tamen mugitus, & ſibilus, & murmur venerūt. Fit autem quando vocis conſuſæ nomen ad imitandum ſonum affingimus: vt Ouum dicimus balatum: boum mugitum: equorum hinnitum: æris tinnitū. Terribilis buccinæ ſonitū Taratātara. Enni⁹. At tuba terribili ſonitu taratantara dixit. Scrofa q̄q; a ſono diſta crediſ.

Onomatopœia.

Rem circumloquimur ſit quando Periphrasis apta.

Periphrasis eſt circumlocutio quædam: quum id quod vno aut paucioribus verbis dici poteſt, pluribus explicatur. Vergilius. Et iam prima nouo ſpargebat lumine terras Tithoni croceum linquēs auro ra cubile. id eſt dies oriebatur. Idē. Tempus erat quo prima quies mortalibus ægris Incipit: & dono diuum gratiſſima ſerpit. id eſt nox erat. Ouum teneros depellere foetus. id eſt hagnos. Periphrasis tranſfertur circumlocutio. a peri. id eſt circum. & phraſis. id eſt locutio. Phraſo. id eſt dico vel diſſero. Periphrasis ſit bifariam. aut ordinandæ rei cauſa quæ pulchra eſt quum breuitatem ſplendide producit: vt in ſuperioribus exemplis. Aut vitandæ rei cauſa quæ turpis eſt quum ſœditatem circuitu deuitat, ſic. Placidumq; petiunt Coniugis effuſus gremio per:

Periphrasis.

membra soporem. hoc enim circuitu euitata decenter obscenitate ostendit concubitus. Itē. Hoc faciūt nimio luxu ne obtusior vsus Sit genitali aruo: & sulcos oblimet inertes. hoc enim circuitu significat conceptū foemina: difficilem. In Donato pro vitandā, libratorum incuria, mendose legitur iuuandā, & vituperandā: vt ex Diomedeliquet.

Hypbatō.

Valde turbatus vocum sit Hyperbaton ordo.

Hyperbaton est transcensio quāda verborū ordinē perturbans. Ver. in. xij. Interea reges: ingēti mole Latinus Quadriugo vehitur curru: cui tēpora circum Aurati bis sex radij fulgētia cingunt, Solis auti specimen: bigis it Turnus in albis Bina manu lato crispās hastilia ferro: Hinc pater Aeneas Romana stirpis origo, Sidereo flagrans clypeo, & celestibus armis Et iuxta Ascamus magnā spes altera Romae Procedunt castris. hic Hyperbaton est, teste Seruio. Interea reges procedunt castris. Latinus vehitur quadriugo curru. Est hic etiā Prolepsis, vt añ declarauim⁹. Frequēter em̄ in eadem oratione diuersae figurae competunt diuersis rationibus. Fabius in. viij. Hyperbaton, verbi trāsgressiōne interpretatur: quā frequenter ratio comparationis, & decor poscit. Fit enim frequentissime aspera, dura, dissoluta, & hians oratio: si ad necessitatem ordinis sui verba redigantur: & vt quodq; ontur: ita proximis etiā si vinciri non pōt, alligetur. Itaq; quoties decoris gratia contrahitur longius verbum, proprie Hyperbati tenet nomen. Animaduerti iudices omnem accusatoris orationem in duas diuisam esse partes. Nam in duas partes diuisum esse, rectum erat: sed durum & incomptum. Hyperbati species sunt quinque. Hysterologia siue hysteron proteron, Anastrophe, Parenthesis, Synchesis, Tmesis. Hyperbaton dicitur ab hyperbato. id est transcendo vel trāsgredior: Hypballo, extēdo, supero: Hypbasia, vel hypbasia trāsgressio.

Hysteron Proteron.

Hysteron est proteron, postponas si ante locanda.

Hysterologia, siue hysteron proteron, est sententiā cū verbis ordo mutatus. Vergilius. Et torere parant flammis, & frangere saxo. prius em̄ saxo frangunt q̄ torrent. Idem. Postq̄ altos tetigit fluctus, & ad aquora veniūt. Nā pri⁹ ad aquora venit q̄ tetigit fluctus. Idē in. ij. an. Moriamur, & i media arma ruam⁹. p̄ i media arma ruam⁹, & moriamur: vt notaui Prisc. in. xvij. Sic me Margarita nutriunt, & peperit. Hystero. i. vltimū, post, aut nouissime. Inde hysterologia p̄postera locutio. pteron. i. prius.

Anastrophe.

Ordo inuersus erit tibi Anastropha praepositurē.

Anastrophe est verborū tantū ordo praeposter⁹. vt Italiā contra. maria omnia circum. Transita per & remos. pro cōtra Italiam. Anastrophe est reuersio vel inuersio. Anastropha, reuertor.

Parenthesis.

Interiecta Parenthesis est sententia quēuis.

Parenthesis ē interposita formatio diuersae sententię. vt Aeneas (neq; em̄ patrius p̄sistere mētē Pass⁹ amor) rapidū ad naues p̄mittit Achatē. Interposita interpositio: a parā & en, q̄ duo dicūt inter. & thesis positio. Hanc figuram

Dialysim. i. dissolutionem vocat Diomedes. a dialyo. i. dissoluo.

Synchesis est prorsum vocum aut confusio sensus.

Synchesis

Synchesis est hyperbaton obscurum & ex omni parte cōfusum. Verg. primo aenei. Treis notus abreptas in saxa latentia torquet: Saxa vocat Itali medijs quē in fluctibus aras. Est autem hic ordo: Treis naues abreptas notus torquet in saxa: quae saxa in medijs fluctibus latentia Itali vocat aras. In eodem. Vina bonus quae deinde cadis onerarat Accesses Littore trinacrio: dederatq; abeuntib⁹ heros Diuidit. quoz sit ordo: deinde heros diuidit vina: quae bonus Accesses onerarat cadis, & de littore trinacrio abeuntibus dederat. Et secundo aenei. Iuuenes fortissima frustra Peçtora si vobis audentem extrema cupido est Certa sequi quē sit rebus fortuna videtis: Excessere omnes adytis arisq; relictis Diu quibus imperium hoc steterat: succurritis. vrbī Incēsa: moriamur & in media arma ruamus. Est enim ordo: iuuenes fortissima peçtora: frustra succurritis vrbī incēsa: Omnes diu quibus imperium hoc steterat excessere adytis arisq; relictis: videtis quē fortuna sit rebus: si vobis certa cupido est sequi me audentem extrema, ruamus in media arma & moriamur. Synchesis transfertur confusio. a syn. id est con & chesis. i. fusio. a cheo. id est fundo.

Quoq; interposito per Tmesim verbula scindo.

Tmesis.

Tmesis est vnus cōpositi vel simplicis scētio vna dictione vel pluribus interiectis. veluti. Est boreae regio septē subiecta trioni. Ennius. Saxo cere cōminuit brum. Et, Massili portant ad littora tanas. pro ce rebrum, & Massilitanas. Hęc figura nō facile admittit: nisi multorum auctoritate fulcra. Tmesis dissyllaba dicitio nō tmesis transfert scētio scissio, diuisio. Temno. i. incido, tmallo. i. scindo. Eadez vocat Diacope. i. intercisio. diacopto. i. intercido. a dia. i. per, & copto. i. incido.

Diacope.

Excessus fidei manifestus Hyperbola fertur.

Hyperbole.

Hyperbole est orō excedēs fidem augēdi minuēdiue causa. Augēdi: vt niue candidior. fulminis ocyor alis. Astra ferit sonus armorum clāgorq; tubarū. Minuēdi causa: vt Vix ossib⁹ herēt. Tardior testudie. Ca dētis te folij sonitus terreret. Hyperbole dici pōt eminētia, vel vt Cicero ait suplatio. a Fabio lib. viij. Supiecho dicit. a quibusdā excessus. Cōponit ab hyper. id est super, & bole vel bolos. id est iactus.

Allegoria.

Dic Allegoriam sensu si verba repugnent.

Allegoria ē tropus q̄ aliā significat aliā dī, & ita vba sensu. i. sensui repugnat. Ver. i fine. ij. Geor. Sz nos immēsus: spacio cōfecim⁹ equor. Et iā tēpus equū fumātia soluere colla. i. q̄ tractāda fuerāt affatiz expli cuim⁹. Iā cōgruū ē carnē finire. sic i bucolico ludicō. Claudite iā riuos pueni sat prata biberūt. Hora. i. Odis. O nauis referēt i mare te noui flū &⁹. O qd agis fortit occupā portū. hic p̄ nauē allegoricos pp̄s intelligit p̄ fluctuū tēpestatē, bella ciuilia: p̄ portū pacē & p̄cordiā. Allegoriā Fabi in. viij. iuersionē vocat. Raphael regi⁹ asserit dici ab allo agorcuin. i. ab

aliud agendo. Constat allegoria ex spondeo & tribracho. Ideo Mancinellus & ceteri turpiter citra necessitatem abusi sunt huius nominis quãtitate: scribitur enim græce sic ἀλληγορία. Ita certe apud Quintilianum (vbi græce scriptum offenditur) Italica impressio semper habet haud immerito: quia quantum ad secundam partem eiusdem originis est cum κατηγορία categoria. id est accusatio & predicamentum. κατηγορεω catogoreo, accuso & p̄dico. categoros accusator, a cata. i. aduerfus. contra. in. ex. per. secundum. & αγορευω agoreuo. id est dico concionor. Eodem modo allegoria fit ex allo. id est aliud. & agoreuo. ergo sine dubio scribitur similiter per η, quam in e longum vertimus. Qui apud Quintilianum aliter impresserunt, non mutauissent Italicam impressionem si hæc bene considerassent. sed nil mirandum: quã per incuriam Cacozelia περ. Ἰλιον, & Ironia per o micron & plura: male exarata conspiciantur. Allegoriae species multæ sunt: e quibus septem eminent: vt Donatus ait, Ironia, Antiphrasis, Aenigma, Charientismos, Parœmia, Sarcasmos, Asteismos.

Ironia.

Illudens recte sermo Ironia feretur.

Ironia est dissimulatio aut illusio qua contraria ostenduntur sensui quem verba præ se ferunt: vt Egregiam vero laudem & spolia ampla referis Tuq; puerq; tuus. Scilicet is superis labor est. Id populus curat scilicet. Hanc nisi grauitas pronounciationis adiuuerit, confiteri videtur: quod negare contendit: vt Verres prætor vrbanus: homo sanctus & diligens. & in Clodium. Integritas tua te purgavit mihi crede: pudor eripuit: vita antea cta seruaunt. Ironia dicitur ab εἰρωνευομαι. Ironeuomæ. id est dissimulo & cauillatorie decipio. Iron. id est cauillator & Colax. Socrates vulgo Iron dicebatur. id est agens imperitum, & admirator aliorum tanq̄ sapientium: vt meminit Fabius.

Antiphrasis.

Antiphrasis verbum fit per contraria dictum.

Antiphrasis est vnus verbi Ironia: vt bellum q̄ minime bellum est, & lucus q̄ minime lucet. hæc Donatus, & Diomedes, addens parcas dici: q̄ minime parcant. Meminit huius rei Quintilianus in primo de institutione oratoria dicens. Et etiam ne a contrarijs aliqua sit namus trahi: vt lucus quia vmbra opacus paruz luceat, & ludus quia sit longissimus ab lusu, & dis quia minime diues. Varro Parcas quasi partas dici vult t in cmutata. a partu: q̄ nascentibus bonũ aut malum conferunt: auctore Hesiodo: vt meminit Gellius. Ideo Augustinus Dathus contra Priscianum debacchatur: ostendens per Antiphrasim non dici bellum, Parcas, Ludum, Lucum &c. Hac etiam figura non nunq̄ quos nanos conspicimus Atlantes vocam, & Aethiopes argenteos. Hæc ab Ironia differt: q̄ Ironia pronounciando mutat affectum: & significationem. Antiphrasis vero diuersitatem rei denotat: vt Diomedes ait. Antiphrasis est per contrarium locutio. ab anti. id est contra & phrasis. id est locutio. Antiphraticos contradictorius.

Aenigma supra declaratum est.

At Charientismos tibi molliet aspera dictu.

Charientismos.

Charientismos est tropus quo dura dictu gratius pferuntur: vt si in interrogati: nũ me q̄sui q̄spiaz? respõderis bona fortuna. i. nemo. nũquid vis aliud? vt recte valeas. i. nihil. Charientismos. i. gratificatio & vrbantitas. ἀχαριεὶς εὔροσ charis chariētos. i. gratus gratiosus. Χαρισ charis itis. i. gr̄a. Charitētosmæ. i. iocor, nugor, vrbanus sum, alludo. Charisomæ. i. dono, gratificor.

Sermo procul notus festiua Parœmia fertur.

Parœmia est accõmodatũ rebus tẽporibusq; puerbiũ: vt lupus est in fabula. i. adẽ is cuius p̄sentia loqui vetatur: lupi enĩ vocẽ adimere creduntur ei quẽ priores conspexerint. Verg. Lupi Mœnium videre priores. Cocta numerabimus exta. i. vt Diomedes ait, ex euctu rez sciẽm. Nos poma natam. quoties indoctus, ignobilis, improbus: inter doctos, aut nobiles, aut p̄bos numerati cupit: velut in pomis oletũ. Parœmia pro uerbiũ. Parœmiacus puerbialis. Dicit a para. i. iuxta, & œme. i. cantus vel cãtilena: q̄ iuxta oĩm cãtilenã. In Donato & Diomede mēdosc legitur paronomia, pro parœmia. Hos librationũ incuria excusat. Alexãder venia caret dicēs. Est & Epizeuxis & Anaphora Paronomia. sed hic ferme oĩa figuratũ noĩa corrumpit: vt legẽti liquet mediocriter docto.

Hosticus irrisus nobis Sarcasmos habetur.

Sarcasmos

Sarcasmos est plena odio atq; hostilis derisio. Verg. in. xij. æneid. En agros & quã bello Troiane petisti Hesperia metire iacēs. Et in. ij. æneid. Pyrrhus ad Priamũ. Referes ergo hæc & nũci? ibis Pelidẽ genitori: illi mea trista facta Degenerẽq; Neoptolemũ narrare memẽto. Sarcasmos sifis est Mysterismos cũ qdã risu & cõtractione nariũ subdola illusio. Fabius in. viij. Adiciẽ his Mysterismos, simulat qdẽ: s; nõ latēs derisus. scribit id nomẽ græce cũ y greco j̄ p̄ma syllaba, & nquã in e lōgã vertim in secũda μυκτηριβουὸς mysterismos. i. subsannatio. a mysterizo. i. subfanno. Idq; a μυκτηρ ηροὸς myctet eros. p̄cũltima gentiui longa: vt crater eris. i. nafus.

Mysterismos.

Simplicitas Asteismos erit si rustica desit.

Asteismos est tropus multiplex numerosq; virtutis. Nã est quicq̄ rustica simplicitate caret & faceta satis vrbantitate exprimit: vt apd Ver. in buco. Qui Bauũ nõ odit amet tua carmina Mẽu. Atq; idem iugat vulpes & mulgeat hircos. i. p̄ pœna ei cõtingat: vt diligat Mẽuiũ peiorum poetã. Nã Mẽuius & Bauus pessimi fuerit poetæ: inimici tã Horatio q̄ Ver. Vñ Hora. Mala soluta nauis exit alite ferēs olentẽ Mẽuiũ. Iungere vulpes & mulgere hircos est cõtra naturã quicq̄ conari. Niger cũ Alexãdro etiã Antifimon vocat hæc figurã: Doctiores Asteismos dũtaxat. quos poti? imitãdos cẽseo. Asteismos est dictio tetrasyllaba: duo:

bus trochæis constans: ideo Synæresim fecimus: vt Vergi. in aluearia. Alesimos transfertur vrbalitas. Alesios vrbanus. Alesiozomæ, id est vrbanus sum. Alesio, id est iocor.

Homæosis. Nota parum demonstrat Homæosis magis notis.

¶ Homæosis est minus notæ rei per similitudinem eius quæ magis nota est demonstratio. Eius species sunt tres. Icon. Parabola. Paradigma. Homæosis transfertur similitudo. ab homæos cum æ diphthōgo, id est similis. hinc homæologia, id est similis locutio. Est autem Homæologia orationis vitium quum nulla varietatis gratia leuat tædium, atq; est tota coloris vnus, quæ maxime deprehenditur carēs arte oratoria. Author Fabius in octauo.

Soræsimos. ¶ Contrariū huic vitium est Soræsimos, quædam mixta ex varia ratio ne linguarum oratio. vt si atticis Dorica, Aelica, Ionica etiaz dicta cōfundas. Cui simile vitium est apud nos si quis sublimia humilibus: vetera nouis: poetica vulgaribus misceat. Id enim tale est monstrum quale Horatius in principio artis poeticæ fingit. Author in octauo Fabius. apq; quæ Valla & Aldus legūt Soræsimos. Regius x̄o Cœnismos a cœnoneo, id est communico, legit. Vnde etiam cœnomia, id est communicatio, rectius dicitur q̄ cœnomia. Badius noster vir acerrimi iudicij suffragatur hic Vallæ & Aldo. Soræsimos cum æ diphthongo dicitur aceruatio & congeries. Soros per ω mega ante r. id est cumulus aceruus. Soreuo cumulo. Soria per ei diphthongon, id est congeries. Soreuma atos, id est cumulus. Soreufis aceruatio.

Icon. Est Icon quoties formæ bene confero formam.

¶ Icon est personarum inter se vel eorum quæ personis accidunt comparatio: vt Os humerosq; deo similis. Aut Icon est formæ ad formaz collatio laudis aut vituperationis causa: vt, ibat in prælium corpore tauri validissimi: impetu leonis acerrimi. Et, iste quotidie per forum tanq̄ iubatus draco serpit dentibus aduncis.

Icasimos. Hæc figura a Diomede vocatur etiam Icasimos. Alio nomine dicitur Catatyposis. Icon onos. pœnultima gentiui correpta cum ei diphthōgo in prima græce scribitur: transfertur imago & similitudo. Icasimos idem.

Catatyposis. Catatyposis interpretatur iuxta figuram aut formaz: vt Omnia Mercurio similis vocemq; coloremq; Et crines flauos & membra decora iuuentæ. Dicitur a cata, id est per & secundum, & a typosis per ω mega id est impressio, & formatio. typos, id est forma, figura, adumbratio. Typoo signo, formo. Ab hypo, id est sub; & typosis fit Hypotyposis, id est informatio, designatio, dispositio. Hypotypoo, id est per figuraz demonstro & designo.

Hypotyposis. Hypotyposis dicitur a Cicerone sub oculos subiectio: vt ait Fabius libro nono. Est autem Hypotyposis quædam proposita forma rerum.

ita expressa verbis: vt cerni potius q̄ audiri videatur: veluti Ipse inflāmatuſ scelere ac furore in forum venit: ardebant oculi: toto ex ore cruridelitas emicabat. Huic figuræ cognata est Metastasis: quæ est tēporū translatio: qua ita quæ futura sint aut futura fuerint imaginamur: vt non narrari res: sed agi videatur. Author ibidem Fabius. veluti Credi te vos intueri hæc: quæ nō vidisti oculis, animis cernere potestis. Eadem ferme dicitur Enargia: quæ est rerum gestarū aut q̄si gestarū sub oculis inductio: vt Ac veluti in sopnis oculos vbi læguida preſsit. Non te quies, nequicq̄ audios extendere cursus Velle videmur & in medijs conatibus ægri Succidimus: non lingua valet: non corpore notæ Sufficiunt vires: nec vox nec verba sequuntur. Metastasis transfertur transmutatio & transitus. a meta, id est trans. & stasis ios. i. statio. ¶ Enargia euidentia est cum a prima vocali in secunda syllaba & ei diphthongo in tertia apud græcos: nos in i longum vertimus. Enarges, id est manifestus. Energia vero cum secunda vocali in secunda syllaba dicitur efficacia, actus, & actio. cum ei diphthongo similiter in pœnultima.

Iure disertus erit quisquis rem comparat apte.

¶ Parabola est rerum genere dissimilium comparatio: vt Qualis murgitus fugit cum saucius aram Taurus, & incertam excussit ceruice securim. Huic venuisse subijci solet Antapodosis: quæ est contraria redditio vel ex aduerso. ex anti, id est contra, & apodosis redditio. Hæc vt in octauo ait Fabius, rem vtrāq; comparat & velut subijcit oculis & pariter ostendit. Cicero pro Muræna. Vt aiunt in græcis artificibus eos aulædos esse qui citharædi fieri non potuerunt: sic nos videmus qui oratores euadere non potuerunt, ad iuris studium deuenire. Parabolam Fabius libro quinto appellat exemplum. Diomedes vero similitudinem: alij comparisonem. Facit id nomen proceleusmaticum: ideo hexametrum non ingreditur. Proinde non credo Mancinel lo id nomen deducendi ex para, id est iuxta, & bole cum ou diphthongo, id est consilium & sentētia, q̄i iuxta sentētiam. q̄i non ignoret interim correptionis gratia alteram diphthongi vocalem apud græcos abijci. Tamē mihi placet parabolam dici adiectionem. a para, id est ad & iuxta, & bole, id est iactus. Ballo iacio. vt sit adiecta cuiq; rei comparatio.

Exemplum facti vel dicti fit Paradigma.

¶ Paradigma est exempli hortantis vel dehortantis enarratio. Hortantis: vt Antenor potuit medijs elapsus Achuis Illyricos penetrare sinus &c. Dehortantis aut deterrentis: vt At non sic phrygius penetrat Lacedæmona pastor: Lædæamq; Helenam Troianas vexit ad vrbes. Paradigma, id est exemplum. Paradignyo, id est exemplifico a para, id est iuxta & digma atos. i. signum. digmatizo, id est traduco

& signo, ostendo. græci cum ei diphthōgo in prima syllaba. Hactenus ex Diomede & Donato pauculis figuris obiter insertis. quæ deinceps scribentur ex Mancinello & Nigro atq; Quintiliano sumptimus. nec tamen quicquid vsq; figuratur est huc contulimus. id em̄ foret immensum, parumq; vtile: auctore Quintiliano in nono. Nec mirus: quum Apollodorus, vt Cælius scribit, teste Fabio incomprehensibilia partis huius præcepta existimauerit. Itaq; mecum prædare actum putabor: si post tantos viros non inutiliter hunc laborem obijisse candidis lecto-ribus videbor.

Miscellanea Reliquarum
Figurarum Declaratio.

Mitra figurarum descriptio noia sumit.

¶ Descriptiones temporis, loci, generationis, pugnae & plurimum rerum a nonnullis inter figuras numerantur: quarum declarationem prosa facilius enucleabit, cum ijs quas Niger in Phrasios, id est elocutionis speciebus declarat.

¶ Est autem Phrasis sermo eloquens totius sententiae significationem ostendens.

Phrasis.

¶ Chronographia est temporis descriptio: vt Vertitur interea caelum & ruit oceano nox. Dicitur a chronos. id est tempus. chronicos temporalis. & grapho. id est scribo. grapho scriptura.

Topographia.

¶ Topographia est loci vera descriptio: vt Lucus in vrbe fuit media latissimus umbra. Est in conspectu Tenedos notissima fama Insula. Dicitur a Topos, id est locus. & grapho. ¶ Vocatur etiam Chorographia, a choros. i. locus per ω mega anter.

Chorographia.

Topothesia.

¶ Topothesia est loci ficta descriptio, vt Est in secessu lōgo locus insularum Efficit &c. Nam hic portus nuscq; est in aphyria, auctore Seruio. Dicitur a topos, id est locus, & thesis, id est positio. Cosmographia est mundi descriptio. a cosmos, id est mundus.

Aetiologia.

¶ Aetiologia est causae redditio. vt, Ad caelum tendens ardentia lumina frustra, Lumina. Nam teneras arcebant vincula palmas. Dicitur ab aitia cū a diphthongo pœnultima breui sine aspiratione, id est cau-

sa, ratio, accusatio, confirmatio, culpa. & logos sermo, vel logia, id est locutio.

¶ Ecbasis est lōgos in describēdo excursus. vt in descriptione tēpestatis apud Vergiliū in Georgicis. Interpretatur exitus egressioq; aut prouentus. ab ecbēno, id est euenio, egredior, prętereo. Vocatur etiam Parcbasis, id est transgressio.

Ecbasis.

¶ Antilogia est verborum contradictio aut refragatio. vt Haud vnq; tibi fistula cęra iuncta fuit. Anti cōtra. logia, locutio. hoc est p̄tradio.

Antilogia.

¶ Canchafinos est risus solutus: vt ha ha he apud comicos. Interpretatur cachinnus. a canchazo. Canchaloo & canchao, id est cachinor.

Canchafinos.

¶ Apophasis vel apologia est obiectorum responsio vel excusatio: vt An mihi cantando victus nō redderet ille Quem mea carminibus meruisset fistula caprum. Apophasis item, vt dicit Fabius in nono, est cuiuspiam rei negatio, aut per transitum demonstratio in hūc modum.

Apophasis.

Non agam tecum iure summo: non dicam quod forsā obtinerem. Et quid ego istius decreta? quid rapinas? quid hereditatum possessiones datas, quid ereptas proferam? Et, Mitto illam primas libidinis in iuriam. Et, Ne illa quidem testimonia recito quę dicta sunt de sefertijs septingentis milibus. Et, Possum dicere. Quibus generibus per totas interim quæstiones decurrimus. vt Cicero. Hoc ego si sic agerem tanq; mihi crimen esset diluendum: hoc pluribus dicerem. Hęc Fabius, affectus Apophasim a negādo dici. Naz apophasihę significat negare. apophasis, id est demonstro, desinio. hinc apophasis ios. id est negatio, sententia, demonstratio. Apophasco, id est nego vel sententiā dico. Apologia, id est defensio & excusatio. ab Apologeō, id est respondeo. Apologematos, id est excusatio. Apologeomæ defendo, respondeo, purgo, excuso.

Apologia.

¶ Cacoethos est mali moris aut consuetudinis descriptio: vt Exul ab octaua Marius bibit. Dicitur a cacos, id est malus. & ethos mos.

Cacoethos.

¶ Catacrisis est alicuius facinoris cōdemnatio vel iudicatio: vt Tum pendere pœnas Cœropidę iussi. Dicitur a cata, id est per, & secundum, & crisis, id est iudicium: hoc est condemnatio. Catacrino, id est damno. Catacritos condemnatus.

Catacrisis.

¶ Apotheosis est alicuius mortalis in deos relatio: vt Candidus insuetum miratur limen olympi. Interpretatur deificatio. cum ω mega in pœnultima. Apotheo, id est deifico. ab apo p̄p̄ositione varię significationis in compositione, & Theo deifico. Theos, id est deus. Malim dicere Apotheosis Diui Francisci, q̄ canonizatio cum vulgo.

Apotheosis.

¶ Catalogus est sermo rerum ordinem & numerum ostendens: vt Tres sumus imbelles numero sine viribus, vxor Laertesq; senex Telemachusq; puer. Catalogus est numeratio & delectus militum. a cata = lego, id est numero.

Catalogus.

¶ Elogium est alicuius rei testificatio, vel honoris, vel vituperationis gratia: vt Solonis sapientis elogium est, quo se negat velle suam mortem dolere: amicorum la chrymis vacare.

Elogium.

¶ Genealogia est alicuius generationis descripta series: vt Hunc Fau-

Genealogia.

- no & nympha genitum laurente Marica Accipimus: Fauno Picus patris: isq; parentē Te Saturne refert. Interpretatur sermo de generatione a genera, id est generatio, genus, progenies. & logos vel logia.
- Genethliacōn.** ¶ Genethliacōn est natalis descriptio: vt apud Vergili. in Pollione. Interpretatur natalitium, & potest flecti Genethliacus a. um. i. natalis. a genethlon vel Genethle, id est genus, natiuitas. Genethlia celebratas natalitia: quæ fit in natali die.
- Monomachia.** ¶ Monomachia est duorum singulare certamen: vt Turni & Aeneæ. a monon, id est solum, tantum. Monos, id est solus. Monomachus gladiator cum vnico pugnans. Mache, id est pugna.
- Naumachia.** ¶ Hinc Naumachia pugna naualis, aut ipsius descriptio: vt apud Liuium. Gigantomachia, aut Gigoganthea, id est Gigantum pugna. sic Pædomachia &c.
- Syllogismus.** ¶ Syllogismus est oratio constans ex propositione, assumptione, & conclusionē. Namq; haud tibi vultus Mortalis: nec vox hominem sonat, o dea certe. Interpretatur computatio, pensatio. Sylloge es. congregatio, collectio. Syllogizo computo, concludo.
- Enthymema.** ¶ Enthymema est ex vnico assumpto concludēs: estq; Syllogismus imperfectus: vt Licet vt volo viuere: non sum Liberor bruto? Adijcto propositionem, Syllogismus ent, sic. An quisq; est alius liber nisi ducere vitam Cui licet vt voluit: licet vt volo viuere: non sum Liberor bruto? Argumentationes poetice non constituuntur secundum normulas logicorum: sed ex eis possunt elici secundum canones logicos Syllogismi, Enthymemata &c. vt ex dictis Persij verbis habetur hic Syllogismus in tertio modo primæ figuræ. Omnis homo cui licet viuere vt vult, est liber. Ego sum homo cui licet viuere vt volo: ergo ego sum liber. Hæc sine notitia logicæ perfecte noscet nemo. Enthymema interpretatur cōmentum & cogitatio. Enthymemæ, id est animaduerto, considero, cogito, reminiscor. Enthymesis pœnultima longa cogitatio. Enthymion, id est caute excogitatum, & astutia, res quæ in animo versatur.
- Oeconomia.** ¶ Oeconomia est rei gubernandæ dispensatio: vt Tu regere imperio populos Romane memento: Hæc tibi erunt artes, paci q; imponere morem: Pacere subiectis & debellare superbos. Dicitur Oeconomia lex domus. ab œcos, id est domus, & nomos, id est lex: hoc est dispensatio domestica. Oeconomos, id est dispensator rei familiaris, villicus.
- Paillogia.** ¶ Paillogia est dictorum ornata replicatio: vt Arma viri ferre arma. Interpretatur reiteratio vel duplicatio. Paillogos iterum collectus. a palin, id est iterum. logos, sermo. logia, locutio.
- Stratagemata.** ¶ Stratagemata est exemplum militare summo studio imitandum: vt apud Liuium de Hannibale. Interpretatur gestum militare & cōsiliū. scribitur græce per η. στρατηγικα stratagemata: sed in a longum saepe vertitur η. vt machina, camus &c. Ideo male cortipif in stratagemata secunda syllaba a Mantuano & pluribus. Strategia, id est militatio, prætura. Strategos imperator, dux exercitus.
- Paradoxō.** ¶ Paradoxōn est electa sententia: vt Quicquid erit superanda omnis:

fortuna ferendo est. Interpretatur admirabile, præter vulgi opinionem Vnde Paradoxa Ciceronis. a para, id est præter, & doxa maiestas, gloria, opinio.

¶ Epauexesis est sententiarum incrementum ab imo ad superiora con-surgens: vt Pompeium & hortari, & orare, & iam liberius accusare, & monere vt magnam infamiam fugiat: non desilimus. Transfertur magnum incrementum. ab epi præpositione, quæ interdum auget: & auxesis pœnultima longa, id est augmentum. auxes. idem. auxeticos auctiuus. auxo & auxano, id est augeo.

¶ Physiologia est rei naturalis descriptio. Horatius. Albus vt obscuro deterget nubila cœlo sæpe notus: nec parturit imbres Perpetuos, sic tu sapiens finire memento Tristitiam vitæq; labores. Interpretatur locutio de natura. a physis ios, id est natura, & logia locutio.

¶ Epicherema est argumentum ratiocinatum. Verum hoc cuz Syllogismo & Enthymemate alijsq; pluribus inter figuras proprie nomenclaturum non est: vt in nono Quintilianus innuit: licet non defuerint qui hæc omnia in figurarū contubernium admiserint. Epicherema cuz e longo ante r. quia per ei diphthongon græce scribitur, interpretatur conamen. Epichereo conor. Epicheresis pœnultima longa, id est conatus.

¶ Problema est propositio interrogationem detinens annexam: vt apud Plutarchum. Interpretatur propugnaculum, prætextus, præpositio.

¶ Epiphonema est rei narratæ summa acclamatio: vt Tantæ molis erat Romanam condere gentem. Tantū series iuncturaq; pollet. Interpretatur acclamatio. ab Epiphoneo, id est exclamo, indamo. Niger annectit his tria carminum nomina, Epicedium, Epitaphium & Epithalamium: quæ & si proprie figuras non dixerimus: tamen cognationis non nihil cum his obtinent. Estq; eorum cum cæteris carminum nomimbus cognitio vtilissima: ideo non pigebit ea annectere.

¶ Epicedium est carmen funebre: quod & Seruius in bucolica testatur. & habetur cadauere nondum humato: vt Extinctum nymphæ crudeli funere Daphni flebant &c. Dicitur ab epi. id est in, & super, & cedia pœnultima longa, id est funus & affinitas. Cedeno, id est iusta soluo, funus curo, affinis sum, ad funus eo. Scribitur græce κενεΐα. In Nigro mendose legitur Epitodum pro Epicedium.

¶ Epitaphium est carmen cadaueri sepulto cantatum: vt Daphnis ego in syluis hinc vsq; ad sidera notus Formosi pecoris custos: formosior ipse. Dicitur ab epi, & taphos, id est sepulchrum. Taphe es. exequi sepultura. Tapheus dissyllabum pollinctor.

¶ Epithalamium est carmē nuptiale: vt apud Catullum, Claudianū, & Ausonium. Dicitur ab Epi & Thalamus, id est geniale cubiculum.

¶ Protrepticon est carmen instruitiuū, & adhortatiuum. a protrepo, id est dirigo, exhortor: vt apud Ausonium de studio puerili.

Ciiij

Epauexesis

Auxesis.

Physiologia.

Epicherema.

Problema.

Epiphonema.

Epicedium.

Epitaphium.

Epithalamium.

Protrepticon.

Propēptis ¶ Propempticon carmen vt comitetur quenq̄ scriptum: vt apud Sidoniu offendes. a propempe, id est comitor, præmitto, cum pompa assequor.

Epiniçius ¶ Epiniçium carmen de victoria cuiusq̄. ab epi, & nice, id est victoria. Epiniçios, id est victoriosus. Epiniçium carmen aut celebritas pro victoria habita. Talia sunt, aut fingi e græco fonte possunt, carminum plurima nomina. Sed iam satis superq̄ euagati ad monosyllaba nostra redeamus.

Epimone. Inuenies versum repetitum sæpe decenter.
¶ Epimone est eiusdē versus frequens repetitio: vt in ludicro Vergilian. Incipe manalios mecum mea tibia versus. Ducite ab vrbe domū mea carmina: ducite Daphnim. Epimone vltimam solum producit: ideo hexametrum non ingreditur. Interpretatur perseverantia, infirmitas, assiduitas. Epimones aduerbium, id est constanter. corripit secundam sine dubio: vt omnia composita ab epi. ἐπιμονία. ab epi, id est in, de, super, & mone mansio. monimos, id est stabilis. Versus sæpe repetitus vocatur intercalaris ab intercalando, id est interponendo vel interuocando: vt dies intercalaris in Februatio.

Anthypophora. Respondere solent scriptores obijciendis.
¶ Anthypophora est ad obijcienda responsio: vt Sam pius heu doleo: nam mihi sæpe nocet. Posset quæri cur doles te pius esse. Huic tacite quæstioni sic occurritur. Nam mihi sæpe nocet. Anthypophora est solutio. Hypophora nanq̄ obiectio dicitur. Ab anti, id est contra, & Hypophora sit Anthypophora: quasi contra obiectioem. id autem solutio est. Hypophoro, id est suffero, subduco. Hypophoros tributarius.

Profapodosis. ¶ Huic figuræ haud multum absimilis est Profapodosis, quum aut singulis statim ratio subijcitur: vt est illud. Neq̄ accusatorem cum me tuo: qui sum innocens: neq̄ competitorem vereor: qui sum Antoni? neq̄ consulem spero: qui est Cicero. Aut positus duobus vel tribus eodem ordine singulis continua reddatur ratio. Quale apud Brutum de dictatura Cnæi Pompeij. Præstat enim nemini imperare q̄ alicui ferre: sine illo enim viuere honeste licet: cum hoc viuendi nulla conditio. Dicitur a pros, id est ad, & apodosis, id est redditio: hoc est ad aliquid rationis redditio. Quintilianus in nono, vix censet in figuris habendam Anthypophoram cum Diexodo & Aphodo.

Diexodos ¶ Diexodos est ab Ecclasi ad principalem materiam transitus. hoc modo. Longius euectus sum: redeo ad propositum. Interpretatur decursus & transitus. Mantuanus in primo Fastorum. Sed quo mente vagor? video mea longior æquo est Ecclasis. ad sancti festum redeamus Hilari.

Aphodos. ¶ Aphodon Georgius Valla vocat dubitationem: licet Quintilianus distinguere videatur: vt Sive me malitiâ siue stultitiâ dicere oportet.

Quintilianus coniunctim ponit Diexodon aphodon: vt sit eadem figura, veluti Hysteron Proteron: ideo Valla vix hæreo. Significant autem Diexodos Aphodos, transitum & reditum: teste Raphaelæ Regio vt sit transitus & reditus ab Ecclasi ad priorem materiam. vtrunq̄ conponitur ab hodos, id est via.

Quas tibi declarat Syntaxis non repetemus.

¶ De Appositione, Euocatione, Conceptione, Prolepsi, Zeugmate, Antiptosi, Synthesi, & Synecdoche, quæ in Syntaxi dicta sunt, haud operæ precium fuerit hic repetere. ita illis supersedendum censeo.

¶ Neq̄ multum dicendum de Idiophasi & Allophyli: quum Idiophasis sit reciproca constructio: quasi propria locutio aut dictio. ab idios. i. proprius, & phasis. i. fama aut dictio: vt Ego me diligo, tu te, ille se. ¶ Allophylis est constructio non reciproca: vt diligo Paulum. Dicitur quasi alterius generis. ex allo, id est aliud, & phylon cum y græco, id est genus, gens, natio. Mancinellus figurat esse censet. Neutrum nomen est hexametro aptum. quia Idiophasis tribrachyus includit. Allophylis vero contra Mancinellum est Ditrochæus: quia tertiam syllabam producit: vt Pamphylia secundam.

Idiophasis.

Allophylis.

Rem nimis vt notam ferimus nos sæpe tacere.

¶ Parasiopepsis est quum aliquid nos reticere dicimus: vt pote omnibus notus: aut cum suspitione excitare maiorem reticendo possumus. Quale est illud. In præsentia iudices iniussu populi q̄ improbissime gesserit reticebo. De falsis eius literis quas ad senatū miserit nihil dica. Quod illi sæpe interminati estis omittā. Nam & hæc vobis nota sunt, & quæ nouissime multo indigniora comisit: q̄ primū cognoscenda. Item illud Cogis me iniuriæ tuæ causas proferre: nihil agis. Nō dicam: sed ipsum tempus eam patefaciet. Latine hæc figura dicitur occupatio & præoccupatio. Parasiopepsis pænultima longa: vt Apasiopepsis, in Cornucopiæ Perotti scribitur per secundā vocalē ante s. sit a para, id est ap̄, ab præter, & siopesis, id est silentium.

Parasiopepsis.

Fingere personam res est percerebra poetæ.

¶ Profopopœia est personæ fictio: quoties inanimatū ad animatū loquitur: aut cōtra, vel animatum ad inanimatū, vel rationis expers: vt Ouidius ad librum. Parue nec inuideo sine me liber ibis in urbem. Et Ouidiam libri. Qui modo Nasonis fueramus quinque libelli. Horati. Quid amplius o mare & o terra ardeo. Apud Ouidium in meta. Terra loquitur & Cornix &c. Profopopœia continet duos continuos iam bos: ideo hexametrum non ingreditur. a profopon per ω mega in secunda syllaba, id est persona, & pœo, id est facio aut fingo. Hinc etiam & ab ethos, id est mos, sit Ethopœia, quæ est morum effectio: sicut Mimicis, id est imitatio: vt apud Terentium. At ego nesciebam quorsus tu ires. paruula hinc est abrepta: eduxit mater pro sua: soror dicta est: cupio. ab-

Profopopœia.

Ethopœia Mimicis.

C. v.

ducere vt reddam suis. Mimesis ne male pronūcies pœnulti mam pro ducit: quia græce scribitur περ η, μιμησις.

Laudatur verbi repetitio facta decenter.

Epanodos.

¶ Epanodos est cum decore dictionis repetitio siue regressio, plerūq; cum negatione, & interdum sine ea: vt Principum dignitas est pœne par: non par fortasse eorum q; sequebatur. Item. Principatus bonus est: non bonus aut qui in Tyrannidez cōmutatur. Itē. Magnus est labor dicens: magna est res. Item. Par est vobis: non par mihi Iulius arte. Et vt Georgius Valla ait. Compulerantq; greges Corydon & thyriss in vnum: Thyriss oues, Corydon distentas lacte capellas. Epanodos pro celestinaticus est hexametris contumax. Fit ex epi & ana: quæ coniuncta iterum vel retro indicant, & hodos. i. via: quasi ad priorēz viam regressio. Sūt qui Epanodos aspirant: vt hodos: alij citra statum Epanodos, Periodos, Exodus, Synodus scribūt: vt Philippus argyrrippus: non Philhippus argyrhippus &c. licet componatur ab hippos. de qua re alias plura dicemus: si mitissimus dominus noster Iesus vitam dederit.

Virtutum vitii interdum nomina dantur.

Paradiastole.

¶ Paradiastole est quum rem nostram dilatamus interpretatione: vt cum astutum sapientem vocamus. Prodigum liberale. Temetariū fortem. sic cum Nigro Mancinellus. Componitur ex para, id est iuxta, & diastole, id est dilatatio: vt Mācinellus ait. At Fabius in nono distinctionem transfert. Verba eius sunt hæc. Detractionis gratia facta coniunctio (συμμοικειωσις) vocantur quæ duas res diuersas colligat. Tam deest auaro quod non habet: q̄ quod non habet. Huic diuersam volunt esse distinctionem cui nomen dant Paradiastolen: quia similia discernuntur: quum te pro astuto sapientem appelles: pro confidente fortem: pro illiberali diligentem. In hunc locum sic scribit Raphael Regius. Synœceosis aut Synœceosis (Nam ei diphthongus modo in i modo in e longum vertitur) ex eo nomen accepit q̄ duo diuersa simul habitare faciat: hoc est colligat aut coniungat. Nam συμμοικειωσις Synœceosis cohabitatio dicitur.

Synœceosis.

Paradiastole.

Paradiastole autem transfertur seiunctio, diuisio, separatio, distinctio. Diastello, id est distinguo. Hoc autem modo a Rutilio Lupo definitur. Paradiastole est schema quod duas aut plures quæ videntur vnā vim habere: sententias disiungit: & quantum distant docet, cuius suam sententiam subiungendo in hunc modum. Nam quum caterotū opinionem fallere conaris tute ipse feustraris. Non enim probas te pro astuto sapientem: pro confidenti fortem: pro illiberali diligentem: pro maleuolo seuerum. Nullum est enim vitium quod virtutis laude gloriari possit. Huic figure (inquit Fabius) contraria est ea quæ ex vicinia transit ad diuersa aut similia. Breuis esse laboro, Obscurus fio &c. Georgius Valla Synœsim vocat: quam Quintilianus Synœceosim. ctes

do mendum esse in Valla. In Lexico græco Synœceosis dicitur cohabitatio. Synœceco cohabito &c.

¶ Diastole (vnde Paradiastole) inter figuras a nonnullis ponitur: vt Hyphen: quis ad accentum magis pertineat. Itaq; Diastole est distinctio: nis nota inter dictiones, ne putetur esse compositio.

¶ Hypphen est dictionū coniunctio vt noscatur esse oppositio: vtq; plura sub vno accentu proferant. vt apud Vergilium: teste Seruio. O socij neq; enim ignari sumus antemalorum. & Cœli subterlabentia signa. Dicitur subunio. ab hypo, id est sub, & hen, id est vnum. *est vnum est quæ est*

Hendiadym facies soluens in mobile fixum.

¶ Hendiadys figura est quum resoluitur substantium in adiectiuū: vt Chalybē frigosq; momordit. pro chalybeos franos. Et, Pateris libamus & auto. id est pateris aureis per Hendiadym: vt Seruius docet in secundo Gæor. Poets figura est peculiaris. Oratores vix vnq; vtuntur Interpretatur vnum per duo. ab hen cū aspiratione, id est vnum, & dia per, & dyo duo: quādo vnum per duo dicitur: vt annulus aurumq; gestulo: pro annulum aureum.

Quando pati quod agit fero, contrave, Hypallage habetur.

¶ Hypallage est figura quum verba per aduersum intelliguntur: quoz quod patitur agere dicitur aut contra: vt Trade rati ventos. pro trade ratem ventis. Hypallage dicitur submutatio vel subalternatio. ex hypo, id est sub, & allage, id est mutatio. Allatto, id est inuito. Hypallatto, id est submuto vel subalterno. Contra corripui cum Atsonio, licet pro ductio sit melior & longe frequentior.

Hypallage.

Liptote erit quoties plus significans minus aio.

¶ Liptote est figura qua minus dicimus q̄ significamus: vt haud parum doctus: pro multū doctus. Munera nec sperno dulcis amice tua. id est libenter accipio. Liptote, id est defectiua aut defectio. a lipto, id est deficio vel linquo.

Liptote.

Antitheton fiet quoties contraria neces:

¶ Antitheton est figura qua cōtraria cōtrarijs opponunt. Ouid. in primo meta. Frigida pugnabāt calidis: humētia siccis: Molha cuz duns: sine pōdere habētia pōdus. Hæc vt Fabius ait in ix. non vnico fit modo. Naz & fit si singula singulis opponunt: vt vicit pudorē libido: timorē audacia. Et bina binis. Nō nri ingenij est: vestri auxilij est. Et snia sentētrjs. Dñetur i cōcionib⁹: taceat i iudicijs. Cui cōmodissime iugif ea species q̄ distinctio dicit. Odit ppūs Roman⁹ puatā luxuriā: publicā magnificētā diligit. Antitheto nō abilis est Antimetabole, q̄ ex diuerso mutatio: q̄ vba declinata repetunt: hoc mō. Nō vt edā viuio: s; vt viuam edo. Author Fabius in nono. Georgius Valla Antimetaphoraz vocat. Dicitur ab anti, id est contra, & Metabole, id est transitus: quasi in cōtrarium transitus. Antitheton. i. cōtra positū. ab anti, id est cōtra:

Antithetō.

Antimetabole.

& theton, id est positum. Persius. Crimina raris Librat in Antithetis, doctas posuisse figuras Laudatur.

Erotema. **Quæstio Erotema est inter numerata figuras.**
 ¶ Erotema est interrogatio. Mancinellus inter figuras locat. Lucanus in primo. Quis furor o ciues? quæ tanta licentia ferri? Gentibus in uisus latium præbere cruorem? Erotao, id est interrogatio. Erotema, vel Erotesis pænultima longa, id est interrogatio. Erotematicus, id est interrogatiuus.

**Epexege-
sis.** **Dicta prius declarat Epexege-
sis aperte.**
 ¶ Epexege-
sis est ante dictorum expositio vel declaratio: ut Tolle sur-
ga Turnum atq; instantibus eripe fatis. Dicitur ab Epi, id est supra, &
exege-
sis pænultima longa cum antepænultima, id est expositio. Exe-
ge-
ma expositio vel narratio. Exegeomæ, id est præsum & expono. Exe-
getes, id est præceptor & expositor.

Emphasis **Emphasis est sensus maior q̄ verba recludant.**
 ¶ Emphasis est figura altiore præbens intellectum q̄ quem verba
per se ipsa declarant. Author Quintilianus in octauo. Eius duæ sunt
species. Altera quæ plus significat q̄ dicit. Altera quæ etiam id quod nõ
dicit. Prior est apud Homerum, quum Menelaus gratias in equum
descendisse ait. Nam verbo vno magnitudinem eius ostendit. & apud
Vergilium. Demissum lapsi perfunem. Nam sic quoq; demonstrata
est magnitudo. Idem Cyclopa quum iacuisse dicit per antum: prodigi-
osum illud corpus spacio loci mensus est. Sequens positum est in vo-
ce aut omnino suppressa, aut etiam absissa. Supprimatur vox apud
Ciceronem pro Ligario. Q; si in tanta fortuna: bonitas tanta non
est: quam tu per te: per te inquam obtines, intellectu quid loquor. Ta-
cuit enim illud quod nihilominus intelligitur, non deesse homines qui
ad crudelitatem eum impellerent. Vergilius in primo Gæorgicorum
Emphasis fecit: authore Seruio, dicens. Quum iam glandes atq; ar-
buta sacre Desiderent syluæ & victum Dodona negaret. Significatur
enim etiam id quod non dicit, hoc est non solum aliæ: sed etiam sacre.
Nam harum sterilitas aliarum denotat infœcunditatem. Emphasis
interpretatur suspicio, significatio, demonstratio, effigies. Emphanizo
id est demonstro, declaro. Emphæno, id est manifesto. Niger Empha-
sim vocat quoties fixum pro mobili ponit: ut scelus pro sceleris &c.

Parepleon- **Quod nihil ad sensum facit esto Parepleon ubiq;.**
 ¶ Parepleon est dictionis aut syllabæ nihil ad sensum facientis adiectio
ut apud Terentium. Ades dum paucis te volo. Dum Parepleon est, syl-
labica adiectio. Author Donatus. Sic Parepleon est sibi teste Beroaldo
in octauo Apulei. In suo sibi peruoluta sanguine. ut apud Teren-
tium. Suo sibi gladio hunc iugulo. Dicitur a Parepleo, id est produco
plongo. Sigd metri tantum causa inculcat, dicitur Periplotoma. ut Multum

ille & terris iactatus & alto. Ille enim superabundat: teste Seruio. Inter-
pretatur superfluitas. Peripleos, id est superfluitas: quasi ultra plenitu-
dinem & perfectionem a peri, id est ultra. & pleroma. i. plenitudo, supple-
mentum. Plerosis, id est perfectio. Plerao, id est repleo perficio.

Ob pulchram vocem quid factum Euphonia fertur.
 ¶ Euphonia est mutatio quæ piam venustions soni gratia: ut Tyti-
des pro tydides, & redeo pro reeo. Interpretatur bona vox. Eu em bonum
indicat. Phone vox est. Quintilianus elegantius vocalitatem appellat, q̄
Priscianus bonam sonoritatem. Euphonia, ut apud Horatium Sym-
phonia, corripit pænultimam. Licet ea syllaba ut pluribus citra ne-
cessitatem abutatur Mancinellus.

Versus ad absentem dicitur Apostropha sermo.
 ¶ Apostrophe vel Apostropha est ad absentem sermonis conuersio: ut
Te nunc appello aphyricane. Et, Nec te tua plurima Panthu Labentem
pictas nec Apollinis insula texit. Dicitur a Fabio in nono, Auersus ser-
mo siue auersio, apostrophe auerto. Apostrophe etiam odium. signifi-
cat. Apostrophos est accentus quidam apud grecos. ut εφ'ατ'

Dic Alloethetam contra artem quid variatum.
 ¶ Alloetheta est accidentium contra artem mutatio: ut Generis, Nu-
meri, Casus, Personæ, Modi, Comparationis. Itaq; continet sub se An-
tithetism, Synthetism, & plures figuras. Exempla Mancinelli sunt hæc:
Pars in frustra secant. Tu mihi quodcumq; hoc regni. Vrbem quam sta-
tuo vestra est. Dulce satis humor: depulsis arbutus. hædis: Lenta salix
foeto pecori: mihi solus Amyntas. De quibus omnibus quid sentiam?
satis in Syntaxi nostra patet. Alloethetam Priscianus libro decimo
octauo interpretatur variationem. ad verbum interpretatur aliter posi-
ta aut alia positio. ab allos, id est aliter, vel allos cum æ diphthongo
ut græca literatura indicat, αλλοιοσ, id est alius & varius atq; diuer-
sus. αλλοιω, id est permutatio. αλλοιωσις alloiosis cum æ diphthongo
sequente o logo, id est mutatio & (ut ita dixerim) alteratio. & a theton,
id est positum. Thesis positio. quorum composita pænultimam cor-
ripiunt omnia: ut Antitheton apud Persium. Agonotheta. Epitheton
&c. Ideo tam Mancinellus q̄ ceteri quotquot hæcenus figurarum no-
mina versibus concludere duos Barbarissimos in hoc nomine fecerunt:
peruerse citra necessitatem secundam corripientes, & pænultimam p-
ducentes.

¶ Alloetheta dicitur alio nomine Alloiosis. quæ duo nomina in Gæ-
orgio Valla rectissime cum æ diphthongo impressit Aldus vir vtriusq;
linguæ instaurator summus.
¶ Valla Alloethetam vocat alio nomine Solæcophanem: quasi So-
læcum siue Solæcismum apparentem. a solæcus, & phanos, id est ap-

Ioannis Despauterii Niniuitæ

parens. Vnde Amorem phaneta vocauit Orpheus: q̄ primus ex chao
apparuit. Hunc solem esse volunt nōnulli. Phaniſo, id est appateo,
ostendo, manifesto. Vocatur eadem figura Archaismos, id est antiqui-
tas. ab archēos, id est antiquus, priscus. Licet imperitum vulgus putet
Archaismon præpositionis tantum figuram esse. Mihi cōcinet q̄squis
commentarios Donati, Seruij, Beroaldi q̄ diligenter perlectitauerit.

τέλος.

Cautum est auctoritate principali, vt auctentico li-
quet instrumento, nequis hoc opusculum biennio
proximo in regno Franciæ imprimat præter
Badium, aut aliubi impressum vanun-
det, sub pœna contenta in eo-
dem instrumento, quod
iustis rationibus
expetentibus

commu-

nica

bi

tur.

Impressum est autem ad Nonas Maías
Anno Domini. M D XIX.

VNIUERSIDAD
DE SALAMANCA

GREDO